

Luceafărul

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

CONGRESUL ȚĂRĂNIMII

Eveniment cu multiple și profunde rezonanțe în viața politică și socială a țării, Congresul Țărănimii, al treilea în ordinea unor asemenea ample și elocvente manifestări la nivel național pe care le-a cunoscut în ultimii ani lumea celor ce făuresc roadele pământului; un înalt și semnificativ forum care, în prezența secretarului general al partidului, a întrunit mai mult de unsprezece mii de reprezentanți și care, sub auspiciile marilor perspective deschise de cei de al XIII-lea Congres al P.C.R., în cel de al optulea cincinal al dezvoltării noastre multilaterale, a dezbătut programele, sarcinile și obiectivele concrete de acțiune prin care satul și agricultura românească, întregul lor potențial tehnic și uman trebuie să se ridice la nivelul unei noi calități a muncii și vieții, la nivelul propriilor noastre cerințe și posibilități, în consens cu cele mai înaintate cuceriri ale progresului și civilizației.

Temeliile unei noi revoluții care înseamnă producții record, un nou mod de a gândi și acționa, au fost puse succesiv în aplicare formând arcul de boltă al celei mai prodigioase și mai înfricoșătoare epoci, temeiul noi se așază de acum înainte și în această mereu vie și trează perspectivă, lumea satului reprezintă o preocupare și o direcție esențială a politicii partidului și statului, un domeniu în care acum — e necesar și posibil — se face cel mai mare investiții. Cuvântarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este elocventă în acest sens; ea prezidează de fapt întregul scop și întreaga paletă de acțiuni și măsuri care converg realizării cu succes a programelor adoptate, pentru transformarea agriculturii socialiste românești, a oamenilor ei, într-o adevărată forță a progresului, pentru sporirea contribuției — prin obținerea unor recolte cit mai mari, sigure și stabile — la cauza propășirii întregii țări. „Trebuie și în agricultură — ca, de altfel, în toate domeniile, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, — să pornim de la principiul că socialismul îl construim cu poporul și pentru popor, că tot ceea ce realizăm este opera întregului popor, care înfăptuiește neabătut politica partidului în toate domeniile, că tot ceea ce se realizează are drept scop dezvoltarea generală a patriei, asigurarea bunăstării generale a întregii națiuni”.

Cuprinzătoare, vaste programe direcționează eforturile, gândirea și acțiunea creatoare din lumea satului românesc, obiective și perspective mari călăuzesc și mobilizează energiile tuturor celor ce se îngrijesc de rodnici și frumusețea pământului țării, transformându-l în cea mai bună și cea mai înaltă realizare a omului. Așa cum se aprecia în cuvântarea rostită, întregul popor a trecut cu toate forțele la realizarea celui de al optulea cincinal elaborat pe baza orientărilor Congresului al XIII-lea al partidului, obiectivul fundamental al acestei etape fiind intrarea României într-un stadiu nou, superior, trecerea de la o țară în curs de dezvoltare la țară mediu dezvoltată, iar în perspectivă, până în anul două mii, patria noastră să devină o țară socialistă multilateral dezvoltată, în care să se manifeste cu tot mai multă putere principiile comuniste de muncă și viață. Realizarea acestor mărețe obiective impune, cum deseori s-a subliniat, trecerea la o nouă calitate a muncii și vieții, a gândirii și acțiunii, care vorbesc secretarului general al partidului, implică neîndoiește și cultura, literatura și arta, acești factori fauritori de nouă și profundă sensibilitate, de nouă și profundă revoluție.

Spiritul revoluționar care animă contemporaneitatea noastră economică și socială, trebuie să ardă, cel al faptelor, al construcției, al edificării, se regăsească deopotrivă ca realitate și aspirație, alcătuiască modul de a vedea și înțelege toate marile schimbări produse în ființa satului românesc și ca atare, dintr-o datorie față de propria noastră vocation, trebuie să le înfățișăm în toată dinamică lor înnoitoare. Să dezvoltăm tot mai puternic dragostea față de glia strămoșască, de trecutul minunat al poporului nostru, de lupta pentru dreptate și independență, principiile umanismului revoluționar, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu și este evident că în această altă de înaltă și laborioasă întreprindere un rol deosebit îl deține creația literară și artistică, un rol deosebit îl deține oamenii scrisului.

Un cuvânt de muncă și de pace, un cuvânt de nobil și înflăcărat îndemn adresează secretarului general al partidului tuturor țărilor și popoarelor, prezentului și viitorului vieții pe pământ. Nu există nici o altă alternativă pentru a asigura existența fiecărei națiuni, a întregii omeniri, decât înălțarea cu desăvârșire din lume a armelor nucleare! Apelul, chemarea la rațiune, la răspundere reală, statornică, urmează cursul firesc al unei politici și al unui program de dezvoltare și progres, prin care România și președintele său și-au adus și își aduc o strălucită contribuție la cauza înțelegerii și păcii între popoare. Semnificativ unui atare demers este faptul de la tribuna marelui forum democratic al țăranilor românești se leagă de semnificația însăși a vieții și rodnici pământului, de lumea celor care suferă cel mai bine preș și lucră pământul, ca o umanitate în care se cuprind cele mai înaintate idealuri și aspirații.

O semnificație aparte prezintă acest îndemn și trezește eoz și speranțe, gândindu-ne la florile cele mai frumoase ale pământului, copiii. Incepând de vară, consăcăr ziua lor ca un simbol al creșterii și împlinirii, ca un simbol al umanității însăși, a viitorului.

Lucaefărul

JURNAL DE POET

Teii copilăriei

În sala Teatrului Brăilei devenită sală de spectacole, au luat parte zilele acestea la unul dintre cele mai frumoase spectacole de poezie pe versurile lui Mihai Eminescu.

Copiii liceului industrial în preturarea temului prin citirea profesorilor inimoși, Gheorghe Calotă și Silvia Crișan, de patru ani încocăcând înflorite teii în prapuzie Dunării, îi înghină pe marea poezie, se pătrund de lumea fabulos de fericită a genitului său.

Așa s-a născut acest spectacol întins acum peste generații, devenit tradițional, insufletind orașul din marele suflet al lui Eminescu. Două ore scena teatrului Maria Filotti a devenit vară de poezie ce înaltă sufletele.

Ei vor crește și farmecul versurilor marelui poet îi va însuși de-a unghiul pietrii, dar putea deveni tradiție a scolarilor în Florar roștirea versurilor lui Eminescu în auzul sufletului tuturor.

Liceul brăilean a tipărit și o revistă scolară lui Eminescu aflată la primul număr, unde, într-o cinstire prin

Ioan Alexandru

Continuare în pag. a 7-a

TREBUIE SĂ DEZVOLTĂM PUTERNIC DRAGOSTEA FAȚĂ DE NOU, SPIRITUL REVOLUȚIONAR, DE INDRĂZNEALĂ ÎN MUNCĂ, ÎN GÎNDIRE, DE A ACȚIONA ÎNTOTDEAUNA ÎMPOTRIVA A TOT CE ESTE VECHI ȘI PERIMAT, PENTRU PROMOVAREA CU TOT CURAJUL A NOULUI ÎN TOATE DOMENIILE DE ACTIVITATE. ACEASTA ÎNSEAMNĂ A ACȚIONA ÎN SPIRIT COMUNIST, REVOLUȚIONAR! ACEASTA ÎNSEAMNĂ A ASIGURA ÎNFĂPTUIREA PROGRAMELOR DE DEZVOLTARE A AGRICULTURII!

NICOLAE CEAUȘESCU

TINAR ÎN AGORA

Dunăre cu poduri

Aici este un ochi de lume, mi se spune și cred. Aici este un arc, arc peste timp, auz, auz și văd, constat și mă entuziasmez. Peste trei secole, probabil peste trei sute de ani, deci dincolo de primul pătrar al milenului ce ne bate emoționant la usă, podurile dunărene pe care noi, am zis noi, le ridicăm astăzi, vor arăta vrednice de admirație, vor veni oamenii aceluși mileniu superhienicizat și romantic până în măduva oaselor, vor pipăi grinzile de beton de o sută optzeci de tone și vor clătina din cap a admirație, bun lucru, trunic lucru. Aici, zice scurt o voce, e de constructor, are înfuziunile vocii de constructor, este, prin oameni, prin gesturi, prin sentimente, jara întreagă, jara în miniatură. Podurile Dunărene de astăzi, paralele, nici nu se putea altfel, cu cele ridicate cu un secol în urmă de inginerul Anghel Salgiu, nu sînt ridicate doar de salomițeni sau dobrogeni, ci de oameni adunați așa cum se adună apele țării, toate, în marea fluviu, oameni veniți din toate zonele, de pe toate țăările, veniți să arunce peste marele cale de apă și sentimente a Europei o fișe de beton și oțel. Sînt nouă ani de cînd se lucrează în beneficiul noilor poduri dunărene, nouă ani, timp în care un proiect din patru, patru au fost inițiat și a învins cel mai bun, s-a ridicat în aer asemenea unui Jumbo Jet, maiestuos, pasăre în puterea cuvintului. De la înălțimea podului caut apa fluviului ca pe un sprîjin, dar materia aceasta lichidă, drum, fără pulbere, teme de altă nați, e departe, pare pierdută în spațiu, podul conțeață, și el, podul, e ca o navă. De o parte și de alta a podului de cale ferată dublă se află aripile autostrăzii Nord-Sud, Europa va trece pe aici cu aceeași dezinvoltură cu care trece și pe apă, semn al păcii și al prieteniei, al înțelegerii și colaborării, numai că pe aici, pe poduri, această Europă va avea viteză mult mai mare. Ce podurile vor impresiona, nu rămîne nici o îndoială. Ca în atatea locuri, românii au zidit și zidesc temelii. Ne-o spune și economistul Andrei Ticu, director adjunct al șantierului noilor poduri dunărene. Lecția Poduri Dunărene a reporterului începe în stilul clasic, întii macheta, apoi oamenii și... terenul. Machetele nu par a spune mare lucru, creionul se poate juca mult și bine pe hirtie, poate fi, foarte bine, dimpreună cu hirtia de calc, o prea strălucită prelungire a unui vis. Și constructorii nu duc lipsă de visuri, nu. Numai că ei și-au dorit nu de ieri, de alaltăieri ca aceste visuri să prindă, uite-așa, contur, să dezlocuască aer. Și-n acești ani li s-a întimplat, e un fel de-a spune

li s-a întimplat pentru că nu e întimplare, e program politic, e politica de stat, ca plămăsurile de arhitect să fie făptă de constructor. Nici cînd n-au fost puși atît de consecvent la tensiunea realității ci care poartă cu ei ardora construcției.

De la podul lui Salgiu, pod peste care încă zburie trenurile grabite, a trecut aproape un secol. Podul e încă trunic, dar pe noi, cei care ne-am mîndrit atîta cu el, nu ne mai încap. E, ceea ce s-ar numi în limbajul uzinei, „un loc ingust”. Și-am hotărît ca această fereastră să fie mai mare, mai luminoasă. O fereastră construită de noi, soluțiile tehnologice, proiectele sînt făcute de noi, de români, totul e original, e făcut de mîntea noastră, poartăste Andrei Ticu, un împătimit al acestui șantier; omul, gălăjean, adoptat de București, își duce veacul pe Dunăre, știe totul despre poduri, a avut grija de toate betonetele, și ce betonete! cremene, cu oameni asiderea, oameni trecuți prin curul și dirmonul multor șantiere, cu de la Buzău, cître, oameni ce au pășit după și prin faptele lor printre și pentru construcțiile socialismului; sînt aproape patruzeci de ani de cînd construiesc țară nouă, pe străvechi temelii.

Eugen Mihăescu

Continuare în pag. a 7-a

50 DE ANI DE LA PROCESUL DE LA BRASOV

Sub steagul luptei revoluționare (II)

28 MAI, 1936

După deschiderea ședinței de dimineață, trecîndu-se la instrucția orală a cazului se va lua interogatoriul acuzațiilor îngăduindu-li-se, deci, să își formuleze apărările. Cei ce asistă la dezbateri vor fi din nou impresionanți, și cu acest prilej, de poziția exemplară a tînarului revoluționar Nicolae Ceaușescu. Este al treilea care răspunde la interogatoriu, conform listei ordoanței definitive, dar, spre a putea face o comparație, să amintim, în trecut, ce răspund celorlți arestați.

Cum se obișnuia într-o asemenea situație, în conformitate și cu sfaturile primite de la avocați, ei caută să își diminueze vina, chiar să conteste o serie de acuzații ce li se aduc, cu speranța obținerii unei pedepse mai mici, sau chiar a achiziții.

Înculpatul Petre Iubu, zis Jubulescu, declară că nu are cunoștință de faptul că în atelierul său s-ar fi găsit manifeste cu caracter subversiv. Că nu cunoaște decît unele dintre broșurile confiscate. Că nu a împărtășit manifeste comuniste și că nu îi cunoaște pe majoritatea areștaților decît de la poliție. Declară că este victima unei inscenări. Este ajutat de către avocatul Moscoviță care cere comisarului regal să dea citire procesului-verbal de constatare din care rezultă că la locuința lui nu s-au găsit manifeste comuniste.

Ionescu Gheorghe se apără susținînd că împreună cu 40-50 de tineri care, la fel ca el, au absolvit școala industrială, au fondat o organizație.

Emil Poenaru

Continuare în pag. a 6-a

Satul, o lume în transformare

În pagina a 2-a

Mereu atenți la rotirea astrelor

atunci cînd scriu despre țărani, scriu despre mama și despre tatăl meu. Scriu despre rudele și vecinii mei. Despre cei care locuiesc pe cele cinci uliți ale satului. Fiecare uliță este un continent. Știu că o rudă îndepărtată de a mea, o rudă îndepărtată în timp se numea Mihai Romanul. El a luptat și a fost unul dintre eroii răscoalei de la Boblnă. E trecut în hrisoave.

Știu la fel de bine că mulți din consătenii mei au fost alături de badea Toader Todorah, ei s-au răzvrătit și au fost trași alături de el, pe roată, aici, pe cîmp, lingă Salva, pe malul Săușei. Sufletele lor au fost trase pe malul înaintea de Horea.

Tot rudele și consătenii mei au făcut parte din regimentele grăniceresti, păzind hotarele unui imperiu absurd. Au luptat și cu Napoleon, încît se spune că împăratul, văzîndu-l și simîndu-le țaria brațului și inima bravă ar fi zis: — „Dacă aș avea eu mai multe asemenea regimente aș cucerii lumea”.

Ei n-au vrut să cucerască lumea. Au vrut să cucerească doar istoria, au participat la ea și au făcut-o.

S-au luptat cu Horthy Miclos și cu Adolf Hitler.

Nu le plăceau fanfanonii și sceleratii. Îmi amintesc că, copil fiind, o auzeam pe mama, pe ea, care nu știa carte, cîntînd cu vocea ei nespus de frumoasă:

„Treceți batalioane române Carpații,
Cu arme, cu frunze și flori”

Știu că dincolo de satul nostru trăiesc români și doreau ca ei să fie împreună, sub aceeași stea, și că au aceeași aspirație.

Au dorit întotdeauna o Românie mîndră, unită și întregă. Știu deci ce e istoria, așa cum știu că ne tragem din dacl și din romani.

Mulți au fost aceia care au vrut să-i decimeze, dar ei se trezeau în fiecare dimineață, de vreo două mii de ani, mereu înaintea zorilor de ziuă.

Pe mine, cînd eram copil, mă scula tata înaintea zorilor de ziuă. Cînd răsărea soarele eram pe cîmp și duceam caii de căpăstru, iar tata apăsa pe coarnele plugului. Cînd soarele era sus, venea mama ca dintr-o zare, cu min-

carca caldă. Poate și mie mi-a spus: „Ride copilul soarelui, ca lumea să se-ducă bălaie”. Nu departe de satul meu, marele Litviu a văzut poate pe o rudă de-a noastră sărutînd pămîntul reavăn, într-o duminică. Căci erau și duminici, cu ropotul horelor, cu nunți, cu bătaii, cum erau și sezoanul de iarnă, cu cimilituri și fete răpîte. Uneori țărani s-au confundat cu țara. Era poporul ei, era românul. Știa că venim de demult și mergem departe. Avem statornicie în timp și statornicie în spațiu. „Românul — zicea Călinescu — vede deasupra lui pe cer soarele și luna și astrele. E domn, om vechi, de cetate, și țărani avînd o țară, o lege. Avînd pămînt lucroză, face arătură, semăntură. La pădure, la munte, la șes, încalecă pe cal sau se duce pedestru. Toamna, pe ploaie, vînt, ceață, fulger, iarna pe ger de crapă pietrele stă la adăpost. Are casă cu scoarte pe pereți, o curte, un staul, un cîine. De la fîntînă aduce apă cu ulciorul, are simțire, cuget. Îi place cum păsările cîntă în arbori. Cînd înflo-

Vasile Rebreanu

Continuare în pag. 3

Părinți ai patriei

Părinți ai patriei, în veci voi înfloriți,
Eu vă auz și cînt la matca tuteilor,
Voi ați știut că patriile nu cresc decît în sus,
V-ați semănat și-n margini și-n mijloc de țară.

Voi ați știut că-n legea furtunilor, mai grea,
Urcă și munți, se-nalță și izvoare
Că-n firul de iarbă-asemeni cu un fir de stea
Se varsă și-o fîntînă de aur în cîntătoare.

Umblă pe voi ciorchine de privityetori,
Umblă și strugurele-adericii aminte,
Ca un potop de raze printre-un pisc de nori,
O rădăcină care se simte și-n cuvinte.

Pe-alături crude-n ochi sau și mai crud,
Numai prin vis, prin jertfă, prin idee,
E-n felul vostru-o scară de pămînt ce-aur,
E răsuflarea clopotelor vii care scintie.

Și e un ceas astfel cînd vă întîmpin mut,
Dau scris numai: cuvîntul este țară.
Umblă pe voi lumina-n care mă strămut
Și umblă vînt, căderi de aripi mai spre seară.

Fructul înalt, acesta-n care ard și eu,
Cerul ce-ați fost și-mi sîntei, nelipsiți,
Părinți ai patriei din care un curcubeu
A înflorit și-n veci voi înfloriți.

A.I. Zăinescu

„Un japonez la Hasdeu
sau fegtera lui Gutenberg”
Fragmente de roman
de PAUL ANGHEL
(în paginile 4-5)

Structură și arhitectură în roman

Printre noțiunile critice frecvent folosite mai ales atunci cînd se scrie despre roman, se găsesc în mod curent acelea de structură și arhitectură. Prima dintre acestea, structură, se află de la o vreme tot mai acut în situația paradoxală de a rigidiza viziunea epică (și deci și pe cea critică) schematizîndu-le deopotrivă, ceea ce-l obligă constant pe criticul conștient de acest lucru la o mulțime de artificii critice și amendări ulterioare. Dualismul prin excelență al structurii este resimțit ca prea sârcăcios, constrîngător. La rîndul său, conceptul de arhitectură românească are în poftida uzajului ridicat un sens destul de imprecis: el proiectează asupra romanescului umbra statică a edificilor din beton sau piatră înălțate pe verticală sau imaginea vagă a contrapunctului simfonice. Cei doi

termeni indispensabili instrumentarului conceptual a criticii de azi pretind se pare, o mai precisă definire a lor, o mai consistentă adăvărare la realitatea literară pe care sint chemați să o exprime și să o acopere.

Ca de atîtea ori în istoria idelilor, procesele de clarificare filozofică au fertilizat teoria și practica literară. În lumea de azi, una dintre direcțiile extrem de interesante ar fi aceea de eliberare de canoanele rigide ale structuralismului, care au creat o adevărată cultură a disecării, pentru unele modele teoretice mai complexe, mai dinamice, capabile să creeze și o cultură integratoare. Mijlocul ar fi o gândire

Mirela Roznoveanu

Continuare în pag. a 7-a

- În acest număr: ● Cronica literară de ● M. Ungheanu și ● Paul Dugneanu ● „N. Iorga, precursorul” de Ion Papuc ● „Filologie” de I.C. Chițimia ● Post restant de Iulian Neacșu ● Rememorări de Mircea Micu ● Civilizație românească de Corneliu Vadim Tudor ● Cumpănat de George Alboiu ● Mapamond

al. raicu

Pe-această deltă

Am și ajuns la plante, poate și la furnici. Sint zilele lichide din vara dintr-un an, cind pretutindeni, cad de prin zăpezile-aci cele mai rare păsări în frunte cu-un bitlan.

Pe-această Deltă rară a țării, în tăceri mă furizez de veacuri plingând de bucurie. Și nu uit niciodată cum ziua mă sfîșie dacă-am pierdut ulciorul atîm primăverii.

Zori

Cum dimineața trece prin izvor m-aleg din rouă, izma se trezește. E ziua cu albastru ce bate-oromitor care mă prinde-n mijloc țînuindu-mă ca-n clește.

Sint cuiburile care s-au și trezit plătind. E firul de odină din primăvară și dinspre muncă. Imediat pasul umed alunecînd pe grind și sacra-alunecare cu-un ascunziș de luncă.

Cit biblîi în plătirea de ierburî ce grăbesc povara de arome cu dulce rouă-n față se naște ceasul zilei izbăvitor, cereșc, ce dă impuls nădejzii în scurta dimineață.

Vibrații

Materia se-oprește în griul bun, curat. Acum, în dimineață doar stele pică-n drum. Nu-i o vrăjitorie, ci aerul mării inspirator de ziua cind oameni curg duium.

Incepe-acea vibrație din cîmpul aburit, începe viitorul ca-n-otodeauna-n viață.

E muzica ce-ajunge, de care m-am sfîșit coroborî pe raza sosită-n dimineață.

Magnetice privești, substanțele-de-atunci cind brusc semănătorii s-au întrecut sub stele. Mai zăbovesc o clipă pe virfurile din lunci ce strălucesc de aur, goldani și mahmudele.

Neabătut de vreme, cu bunul griu, curat, oriunde mi se-oprește trupul-oboseit de spozii. Mă simt topt de vreme în ramuri, neschimbat, cum nu se-abot vreodată în alte zări Carpații.

Istov

Cum ieși aluatul proaspăt și-l frămîntî din el ies stele de te oprești din mers. E lingă lodă-ntrul univers al ficcării porți dinspre fereastră. S-a fost deschis cu dimineața-abăstru un felinar ce-o lumina cuprului. De prospețime scuturat e norul de păsări și de pulberea cea grea ce plîpîie în palma to, abia.

O încecare a colonelului Nigata de a-l aborda pe Hasdeu avusese loc la Arhive și ratase. Acolo jos, la subzol, un directorul instituției coborise, ca să caute niște hirtii, n-a fost chip să-l vadă, în schimb l-a auzit. Hasdeu perora în fața unei persoane invizibile care nu-i dădea replica, doar asculta. A ascultat și-o oaspetele:

— Națiile aruncă în afară, către vecini, numai latura lor repugnantă care face imposibilă cunoașterea a ceea ce e în fond. Nu e mitologia vecinilor în cauză, sint chiar ele, așa apar față de națiile cu care sint în dispută. Ascultînd, colonelul japonez îl aproba. Observația se verifica și-n alte spații. Vorbitorul invizibil a mai spus:

— Și frațiile sînt stabilesc arbitrar, cel mai adesea în alte spații, cit mai departe de locul cu bucluc: bulgarii cu rușii, românii cu franțuzii, ungurii cu otomanii. Văzuți de aproape, în propriile vecinătăți, acești frați ideali nu cultivă însă alte raporturi cu vecinii lor direcți decît frații mai mici. Aproapele îndepărtează, departele aproape, cind s-ar cuveni să fie tot mai viceversa. Noi o și spunem: mai aproape-i cămașa decit sumanul. Numai că n-o facem.

— Și atunci? a întrebat cineva din apropierea savantului, care încă rămînea nevăzut. — Atunci, a răspuns el, lucrurile trebuie privite așa cum sînt, fără amăgiri inutile. Adaptabilitatea popoarelor la experiență este anevoioasă, ele trec cel mai adesea prin întimplări, de unde faptul că repetă aceleasi erori. Nu poți cunoaște lesne un neam, îi trebuie cel puțin trei mii de ani, ca să înveți a-l înțelege. Erorile par că oteră popoarelor stabilitate, le-asigură, sint inscrite în cifra echilibrului lor ancestral, de unde ireductibilitatea lor în bine și în rău. Popoarele pier pe limba lor. Din păcate, o dată cu o limbă, pier și un univers.

Japonezul ar fi dorit să intervină, și pună întrebări dar omul de dincolo a continuat: — Dacă limba pune hotar lumii unui popor, dacă lumea întreagă încapă într-o limbă, a-această limbă definește nu doar un logos, ci și un eidos, o esență adică. Fiecare neam se află, astfel, într-o infricoșătoare singurătate. Fiecare în parte repetă în fapt specia, scoțîndu-se singur îndreptățit în actul de a fi.

Ce adevărate lucruri spunea acest domn, niște idei care, iată, se puteau asuma de oricine, datorită adevărului lor lapidar. Domnul Hasdeu a mai spus:

— Cînd însă a fi se înfîlește cu a avea, în contul altuia, exosmul etnic capătă forme monstruoase, care împing lumea la catastrofă. — Și atunci? a repetat întrebarea aceeași voce.

— Atunci îndemnul de la Delfi: Cunoaște-te pe tine însuși! e insuficient, ba chiar fals. O asemenea cunoaștere nu duce nicicînd îndemnul meu e altul: Cunoaște-te pe celălalt!... Domnul Hasdeu se substitua deci unui oracol. Ascuns acolo, între cărți, profeta. Jocul cu mileniele părea pentru el fel de simplu ca și întoarcerea fiilor dintr-o carie. Îndemnul de la Delfi îi rostise în grecește, scoțîndu-se singur îndreptățit în actul de a fi.

— Connais les autres, pas toi-même! Si din nou plat, profesional: Iată de ce metoda comparatistă în științele omului pe care eu o recomand...

Glasul domnului Hasdeu nu s-a mai auzit, estompat probabil pe neregii comodați de cărți între care se mișca. Vorbea dintr-o peșteră a pergamentelor și a hirtiei tipărite, Peștera lui Gutenberg.

La prima luare de contact, fie și indirectă, domnul Hasdeu părea un înțelept. Colonelul Nigata dorise să-l vadă vorbind, acum nici măcar nu-l mai auzea, l-a auzit din nou dar din păcate intelorului invizibil trecuse la o altă temă, lămurea cuiva un amănunt de caligrafie dintr-un document, procedînd în chip ecilitor, pisălog, antipatic. Așteptarea japonezului a fost zadarnică. Un slujbaș al instituției i-a spus străinului că domnul Hasdeu e mai lesne de înțîlnit la conferința pe care urma s-o țîna a doua zi.

— De ce nu vă duceți acolo? l-a întrebat slujbașul. Sau și mai bine, la Universitate, unde țîne curs.

Colonelul Nigata s-a grăbit a doua zi spre sala în care domnul Hasdeu își țîna conferința, dar n-a mai găsit loc. Îl interesa acut subiectul: „Predestinare, spirit universal, om”. Afișul de la intrare era șocant: pe fond negru, deasupra titlului conferinței, strălucind cîteva semne critice, trasate în alb: sigla infinitului, semnul delta, arborele vieții. Expunerea începeuse însă, japonezul a fost obligat să rămîna în picioare, în spatele unor domni mult prea înalți, dincolo de care nu vedea nimic. Acei domni monopolizaseră spectacolul oratoric, obtinînd vederea estradei pe care evoluau conferențiarul, perdându-i și vocea; doar din cînd în cînd sereau, peste umerii acelor domni, așchii de fraze sau cuvinte dispartate.

— Gîndul este o formă de energie... Gîndul are o putere materială, echivalentă forței cosmice din care emană... Japonezul ar fi vrut să întrebe la cel fel de forță cosmică se referă vorbitorul, dar cei din față susoteau, comentau probabil propoziția domnului Hasdeu, astfel încît restul gîndului s-a dus. Domnul Hasdeu pusese în relație gîndul cu „forța-timp”. O propoziție a fost dezbătută în franțuzește.

— La pensée affecte la densité du temps... La acest punct, prințul Nigata a încercat să-și facă loc mai în față, rugînd persoanele care-l blocau să-i permită accesul. Mica manevră l-a făcut să piardă din vedere propoziția de aici, ci că nu sint lăstate în pace să-l abia. Sub strivirea unor oprîmări de tot felul, națiile nu și pot da în lumea de azi adevărata lor măsură, decit în vîrsările nesăbuite de sînge sau în truda umilă, și atunci își răzbuună prin înși ca cei numii, care nu mai sint indivizi, ci sumă cvintesențială. Aceștia iau în seama lor totul comunicării cu universul, piñă cînd recad la condiția de înși, prin moartea comună sau prin propriile erori.

— Eroare! a strigat cineva dar savantul nu l-a luat în seamă, a continuat a-și desfășura ideea.

— E pierd comunicarea reală cu universul, atunci cînd comit erori și, în aceeași clipă, e cad la pura comunicare senzitivă, precum cei de față. Apoi, avertizînd: Dar e cad de sus! A urmat un buf formidabil. În imbulzeală, o persoană căzuse de pe scaun, cu scaun cu toi, sub presiunea multîmii. Risetele dezîntînite

Din nou rumoare, încă și mai puternică. Vreo cîteva persoane erau gata să-l ia de git pe domnul Hasdeu, care a ripostat:

paul anghel

Un japonez la Hasdeu sau PEȘTERA LUI GUTENBERG

— Fragmente din romanul „Întoarcerea morților”, cartea a IX-a din ciclul „Zăpezile de acum un veac” —

— Aceștia nu sint descoperiri, domnilor, sint contacte cu spiritul cosmic, cu puterile telurice și astrale, care trec prin noi, dar numai unora dintre noi le arde conștiința. Era o mustrare la adresa acelor domni care se agitaseră în stal. Vorbitorul a fulgerat în direcția turbulenților, apoi s-a reîntors la sine: — Și-atunci aceștia, mari și rari, descoperă cîte ceva. Nu, nu, să se înțeleagă limpede: șîrurile de sirguincioși nu descoperă nimic, răscolesc doar o materie informă, trecînd ca și furnicile pe lingă diamante...

Din nou proteste, în vijelie, auditoriul se simțea probabil jignit. Domnul Hasdeu printr-un gest providențial, expulzase gloata din sală în rînd cu sirguincioasele furnici care nu văd diamantele. În era sufragiului universal, multimea din sală voia să aibă geniu. Cineva a și strigat, provocator:

— Și atunci ce este geniu? Al cui este, mă rog? — Geniu este instituirea forței cosmice la nivelul rațiunii, a strigat Hasdeu. Pe care însă n-o poți vedea dumnea. Eu n-am spus că multîmle n-au geniu, cum pretinde cineva de aici, ci că nu sint lăstate în pace să-l abia. Sub strivirea unor oprîmări de tot felul, națiile nu și pot da în lumea de azi adevărata lor măsură, decit în vîrsările nesăbuite de sînge sau în truda umilă, și atunci își răzbuună prin înși ca cei numii, care nu mai sint indivizi, ci sumă cvintesențială. Aceștia iau în seama lor totul comunicării cu universul, piñă cînd recad la condiția de înși, prin moartea comună sau prin propriile erori.

— Eroare! a strigat cineva dar savantul nu l-a luat în seamă, a continuat a-și desfășura ideea.

— E pierd comunicarea reală cu universul, atunci cînd comit erori și, în aceeași clipă, e cad la pura comunicare senzitivă, precum cei de față. Apoi, avertizînd: Dar e cad de sus! A urmat un buf formidabil. În imbulzeală, o persoană căzuse de pe scaun, cu scaun cu toi, sub presiunea multîmii. Risetele dezîntînite

dent istovit. Își ștergea cu o batistă fulurul bărbii, aburit de o transpirație cosmică. Acum, savantul vorbea despre propriul său popor și auditoriul a devenit și mai atent. Din nou, prin ton, prin timbru, prin solemnitate, domnul Hasdeu părea sau chiar și era o „sumă cvintesențială”.

— Sintem așezați la poalele celui mai lung lanț vulcanic stîns, de pe acest continent. Am fost contemporani cu toate marile diluvii. Noi tot venim spre infînt din lumile anterioare. Pe aici, prin jurul nostru, s-au nărbușit lumi. Azi otomanii, ieri bizantinii, alaltăieri romanii. Au apărut alte lumi, inexistente azi, despre care hîrtiile actuale nu dau seamă. Cartografia aceasta, fără obiect, s-a născut mai tirziu, într-o epocă de geografie instabilă, dar tot alt de etemneră, caducă. Răscolînd singuri prin cenusa acestor vulcani stînsi, privind cerul, am ajuns și noi la niște înțelesuri, care sint tot altătea certitudinii.

Fînăul a fost impozabil:

Iată de ce, în culmea mizeriei în care se află azi, afirm că poporul român are un rol providențial: să ateste prin chinul lui de acum și dintodeauna, funcțiunea binelui. Nouă ne revine misiunea de a lupta cu iraționalul din istorie. Apoi șoptit, inaudibil: Dumnezeu are nevoie și de români.

Hasdeu nu folosea locuțiunea „popor ales”, ca la iudei, dar precis o presupunea.

același Franz, translatorul de germană, i-a adus peste o zi prințul Nigata încă o mostră din gîndirea domnului Hasdeu: ceva despre ideea de ou. Evident, un altfel de ou, un ou cu o funcțiune cosmică, precum oul lui Brahma dar în acord și cu ultimile achiziții ale științei europene. Domnul Hasdeu ar fi spus: „Oul este o mare descoperire, poate cea mai mare din univers. Din clipa în care oul a apărut, s-a zis cu moartea, ca lege universală. Viața n-a mai putut fi împinsă înapoi, în haos, ea și-a asigurat propensiunea magnifică, autarchia și diversitatea copleșitoare, de la celula piñă la om”. Domnul Hasdeu nu răspunsese însă la întrebarea: ce e oul?

Ba nu, pe verso-ul același fol, Franz notase:

„E un miracol al forțelor contrare, strîns într-o coeziune ineluctabilă, o... Ceva echivalent ar trebui găsit, pentru dăinuirea omului în spirii”.

Franz nu auzise bine sau nu notase rapid: rămăsese la acel „o”. Oricum, domnul Hasdeu descoperise oul, ca entitate etansă. Apoi oratorul ar fi eșrit la alt subiect — chestiunea numărului, avîntîndu-se glorios în teritoriul abstracțiunii pure, născătoare de simboluri și categorii. Franz nu l-a mai putut auzi de din urmă, a notat în grabă, pe marginea aceleiași file, semnul delta.

Că a se asigure că-l va înțîlni pe domnul Hasdeu, colonelul Nigata s-a postat din dimineață în fața Universității. Era într-o vineri, zi de curs, dar unora profesorilor nu venea. Domnul Hasdeu era capricios ca și cerul lunii aprilie („Dacă vrei să fi cer, prevenea o zicere clasică, nu-ți alege luna aprilie”). Domnul Hasdeu își alocese pentru vîscine această lună, clasică pentru inconstanța în zodiacul orientării, în care japonezul credea. Curios, în acea zi, profesorul a sosit la curs cu o prompitudine astronomică. Îl precedaseră studenții, care veniseră în stoluri matinale, cum era normal, primăvara nu tulburase încă zellul lor studios.

Se știa că prezenta lui Hasdeu la catedrală isea zgomot de fiecare dată, încă de la intrare. Colonelul Nigata fusese prevenit despre asemenea incidente, ba chiar primise recomandarea de a nu le rata: — „Nu ratați incidentele de la intrare, sint un preludiu la ce va urma!”. Japonezul s-a și instalat la intrare, între niște admirații care-l așteptau pe savant. Acesta a și apărut pe stradă, îndreptîndu-se spre grupul de ferivenți cu pas egal, liniștit. Într-o lume, care plutea, el părea singurul lns real, material, terestru, deși aflat într-o perpetuă combustie, gata să dîmîne de unul singur tot. Acum îl minșiasse principala Universității, în fața căreia s-a și oprit:

— Și ușile sint mici, a tunat Hasdeu, uși de pigmei! Pe aceste uși nu pot ieși oamenii mari pe care-i așteaptă nația.

Cîteva profesori care se aflau înăuntru și ar fi vrut să se lase în afară așteptau timorul că domnul Hasdeu să intre, dar acesta nu întîrzi în mustrarea ușilor și a învățămîntului universitar din România:

— Cine-a făcut această căldire n-a tăiat uși de urias, ci de pitici. Nația n-are nici unde, nici de la cine învia. Modele dezerorii, rezultate invizibile, subminimale. Nemic pe măsura faustică și genală a nației. Ce se urmărește? Pigmeizarea. Ce vrem noi? Gigantizarea, adică statură noastră normală.

Demonstrația aceasta era adresată unui public în dilemă, parțial aflat în incintă, parțial afară, în stradă. Nimeni nu cuteza să forțeze soluția și atunci profesorul a fost cel care a aruncat-o:

— Hai, ieșiți!

— Dar intrăți, vă rugăm. — Dar intrăți, odată ca să se arsească amfiteatrele. Și către cei din afară: Căci profesorii veți găsi aici? Niște afonici, cacofonici, pretioși, licențioși. Din învățătura lor nu pot rezulta decit niște fonii, gingavi, lingavi, niște melci fără cochilii.

Auzind cuvîntul „melc-melci” japonezul a presupus că deia savantul intrase în tema expunerii sale de la cursul de semasiologie, o prelegere cu un titlu atractiv, pe care-l notase: „Boural, melc și cubec. Dacii și latinii într-o cochilie”. Dar Hasdeu nu abordase subiectul propriu-zis, el l-a interpretat pe un domn, care îndrăznisese totuși să se strecoare afară cu palaria în mînă:

— Dumnea te predați?

Acela a răspuns speriat, ca și cum s-ar fi aflat în culpă:

— Matemantic, domnule Hasdeu. — Monstrul a fost vizibil descumpănit, avea pregătita o replică strivitoare pentru o altă situație:

— Credeam că filosofia, Schopenhauer! A pătruns în sfîrșit în marele lui, ca un comandant de oaste, dar s-a oprit și a căutat cu ochii în jur, spre oastea adversă, reprezentată doar de trei-cinci, înși lipiți de pereti. Nu l-a luat în seamă, s-a adresat din nou spatelui de front:

— Nu-i nici un motiv ca universitatea românească să producă nemii, franțuzii, rușii sau tuaregi.

teatru

t

2. Cadrul scenic, esențializat, al scenografului Florin Harasim (incorporînd aluzii vizuale asupra climatului psihologic în care nimeni nu poate rămîna cu sine), susține atmosfera apăsătoare a spectacolului, scoate în relief drama personajelor în cercul strîmt al determinărilor, evidențînd ideea implicării în viața fiecăruia a mereu altor existențe. „Noi în viața lor, ei în viața noastră”. Determinări care inhibă, neliniștesc, terorizează. Determinări fizice (prin „jocul” obiectelor), determinări psihice (amenințătorul apel telefonic): ochii iscoditori ai universului exterior (marcați de lumina proiectoarelor în spațiile peretelui de piñă) planează constant asupra universului întîm al familiei, care crede de cuviință, în sfîrșit, că i se cade să se bucure de privilegiul cerului instelat și al grădini cu iasomie. Stratificările pe verticală ale zidurilor ce înconjoară casa și grădina familiei, delimitările succesive ale nuanțelor de griuri în degradă, piñă la albastrul bolții cerești, închid spațiul scenic, sugerînd orizonturi ale nepuținței, anulînd cel din interior perspectiva oricărei reverii. Structură spațială închisă corespunzînd unei închideri dramatice și psihologice. Piesa demarează și se încheie cu o convorbire telefonică: motivație care

Pledoarie împotriva carterismului

«Ionești»

declanșează dezechilibrul și restabilește aparenta liniște, accentuînd circuitul închis al destinelor implicare, a căror stăgnerie nu a putut produce schimbarea dorită, în ciuda cutremurului sufletesc resimțit de Ioan Ionescu. Întreaga lui destrămare și opulă interioră, scurta luciditate a omului care a trăit, într-o clipă, trista revelație a amăgitorului drum al carterismului, aruncă personajul în luresul propriei drame, cu rînille deschise. Într-un timp dramatic condensat (din care cauză spectacolul se prezintă fără pauză), personajul interpresat de Georghie Dînică parcurge toate umilintele, realizînd, în cele din urmă, după consumul nervos și psihic epuizant al năruirii, că nu există altă ieșire la liman decit în sensul dezicării. Consecințele dramatice ale unei decizii de început (fînădu-i pe toi ai casei să-l dărîsească) îl întorc în punctul mort al anulării gestului său de curaj (prin retragerea demisiei), cînd echilibrul familiei pare să reîntre în normal.

tors al pantofilor lui Ionescu

(dus-întorsul deciziei lui), jocul telefonului (legătura cu lumea exterioară) măresc distanța psihologică dintre aparență și realitate, amplificînd drama personalului. Dansul-joc al soților maturi (care-și interferează gîndurile în afara oricărei comunicări) culminează cu dezîntînarea tragi-comică a descătușării totale. În același scop, jocul, cu valorile de exorcizare, al vocabulelor „rabelaisiene” (din text), este întreprins de actorul Georghie Dînică cu profunzimea durerii și a revoltei îndelung moenite. Rostirea lor pe tonul stîns al împăcării cu suferința, nu numai a de umanizează, dar le și apără de vulgarizare. Înjurăturile „moi” se transformă treptat în strigăte aproape animale, țîpetele disperării conduc, apoi, personajul la aparența fizică a unui patruped, cînd actorul dăde jocul umilirii absolute în punctul culminant al înjosirii, ingenuității, degradării condiției umane, fînănd trupa scenei de-a bușilea. ridiculizîndu-se, disprețuindu-se, desființîndu-se ca om.

film

f

Există o rețetă a „filmului popular” pe care Sergiu Nicolaescu și-a însușit-o la perfecție — sau mai bine zis a desăvîrșit-o în decursul timpului, pentru că o avea în sine, evidentă încă de la primul său film artistic care a coincis și cu prima întîlnire cu scenaristul său de astăzi, Titus Popovici, care e această formulă magică făcută să ne forțeze bunel sentimente chiar împotriva vointei noastre? În orice caz, e mult prea complexă pentru a fi redusă teoretic: din ea face parte însă și știința de a trimite la luptă un pluton de douăzeci de oameni, de a ne face să vedem murind o sută dintre ei și de a ne convinge la sfîrșit că cei nouăsprezece supraviețuitori n-au nici măcar o zgîrietură; nu știu cit de potrivită e formula cu filmul de reconstituire istorică — așa cum se vrea a fi, în primul rînd, Noi, cei din linia întîi — dar ea dă satisfacție spiritului nostru de dreptate; exaltînd cultul eroului și al eroismului, Sergiu Nicolaescu și-a însușit știința portretizării; caracterul puternice rămîn memorabile, deși uneori sint doar schițate din cîteva tușe; pasta groasă pe care o

«Noi, cei din linia întîi»

folosește portretistul este aceeași și în scenele de luptă detaliate cu virtuozitate în cele mai diverse ipostaze — de la lupta de tranșee, cu tancuri și blindate, la lupta de stradă, la ambuscadă, la lupta în munți și chiar un început, timid, de luptă aeriană între două avioane. Urmărînd un pluton de infanterie plecat din Transilvania, care trece prin Budapesta și ajunge în ultima zi a războiului în Cehoslovacia, la ultimul punct de rezistență a unei formații germane, Titus Popovici și Sergiu Nicolaescu fac de fapt o scurtă trecere în revistă a contribuției românești la războiul antihitlerist; deși cînd aproape trei ore de proiecție, două cel puțin Sergiu Nicolaescu le rezervă luptelor propriu-zise, atacurilor, contraatacurilor, exploziilor, salvelor, rafalelor și lăuturilor de gloanțe, filmul e totuși populat, datorită științei portretizării de care vorbeam, care aparține și scenaristului; situația, replica și fizionomia creează personaje vii, pregnante precum cele interpretate de Valentin Uritescu, Marian Culină, Mircea Albulescu, Vasile Murariu, George Sofrag, Vladimir Găitan sau Colea Răutu; Sergiu Nicolaescu însuși își joacă cunoscutul rol

de erou popular

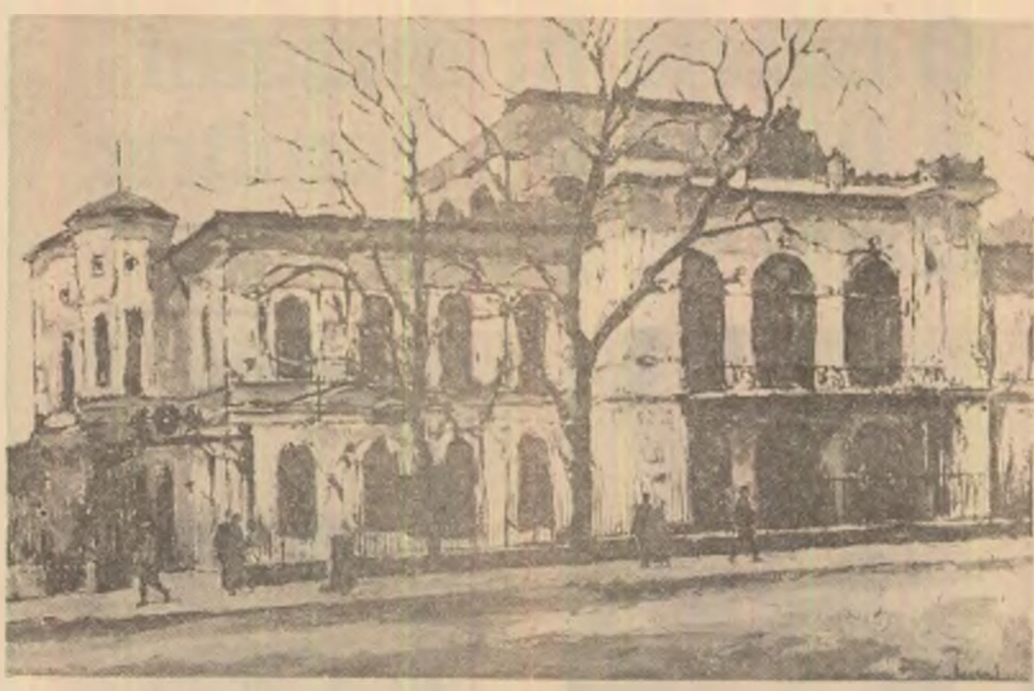
— un general care trage cu mitraliera; că o fi fost, sau n-o fi fost așa, că ar fi putut să fie sau nu, asta aproape nu mă conțetează; întregul degajă un aer de sportivitate stenică — destul de departe de ororile, tristetea și lipsa de logică a morții care înseamnă de fapt războiul adevărat — este loc aici chiar și pentru o poveste de dragoste în care intră și haz și putere de sacrificiu, între cei doi protagoniști — George Alexandru și Anda Onesa — între care primul își dovedește din plin calitățile de actor de film, iar al doilea lă dovedește încă o dată.

Dacă acceptăm convenția

filmului lui Titus Popovici și Sergiu Nicolaescu ne cîștigă prin profesionalism și dezinvoltura sa; imaginea lui Nicolae Girardi, asistat de Florin Chivulescu și Mircea Mladin, decurorile lui Radu Corciova, sunetul lui A. Salamancă, sint tot atîtea argumente pentru profesionalitatea filmului; trebuie să ne împacăm cu gîndul că Sergiu Nicolaescu n-o să fie niciodată un filosof; cutegările sale despre viață și moarte, despre condiția umană și despre tragediile umane sint mai apropiate de ale lui Schopenhauer pe care simpaticul sergent Il citează alt de des; plăcerea de a face film nu l-a derisat însă; în Sergiu Nicolaescu adolescența clocește încă și, în fața înțelepciunii morocoanoase, tinerețea debordînd de vitalitate își are rațiunea sa de a fi.

Nicolae Mateescu

Se referea probabil din nou la Shopenhauer, după el un tuareg, care făcea voagă în România, producând prin imitație „tuaregi teutonici”. Savantul era posedat de o furie nemărginită împotriva filosofiei sceptice, „filosofia demisiivă”, cum o numea el. Colonelul Nigata fusese prevenit, primind chiar și o explicație a acestui stăruie pe care îl avea asupra lui, răspunzându-i prin faptul că un adept al lui Shopenhauer ajunsese ministru, pe cînd el nu...

Domnul Hașdeu era la catedră. A așteptat ca persoanele din auditoriu să revină în bănci, să se așeze, apoi a tușit și și-a reluat expozitul...

Cauza principală a acestui trist haos se află în lipsa absolută de orice educație românească a cirmaciilor noștri, creșcuți din leagăn într-o atmosferă cosmopolită. Ei cred a face un pas gigantic înainte cînd îndrăznesc a murmură, cu un aer de satisfacție, că sînt mai mulți francezi decît nemți, precum domnii liberali. Sau mai mulți nemți decît francezi, precum domnii conservatori.

Galeria a ris zgomotos. Domnul Hașdeu era un spirit independent, motiv pentru care și căzuase glorios în ultima alegere din toamnă, pentru un loc la Cameră. Într-o zi, împotriva reșchii spre cel din jur, răspunzând simultan la mai multe întrebări, arunca idei, respingea provocări, provoca. Așa cum a făcut-o, comendînd o persoană care trecea în sens contrar: „Cine a zis că există proști cumsecade? Să te ferească șutul de conspirația proștilor, care-s mai răi decît holera. Apoi către altcineva: Nu mai avem azi aorist în limba română, cum aveau romani. A fost, dar nu mai e. Apoi către un jurnalist străin: Prin meridionalizare, slavii vor pierde din gravitate, iar aceasta va fi salvator pentru civilizație, căci slavii vor căpăta umor.”

Prințul Nigata a luat-o înainte ca să apuce un loc în sala de curs. În vastul amfiteatru, doar cîțiva inși — un tinăr cu ochelari de mion, care examina niște planșe cu scrieri cuneiforme — domnisea cu aer de călugăr în călduri, probabil secretara lui Hașdeu. Cîțiva domni în vîrstă, probabil cercetători la Arhive, un fărânc cu sariță în spate, sigur cioban după striaie albe pe care le arboră. Sala s-a animat prin aflulxul galeriei flotoante, care abia a izbucnit să umple trei sîruri de bănci. Și sîrurile sînt încă deosebit de interesante, în special cea de la mijloc, parea că aerul devenise irespirabil, chiar prințul japonez, așteptînd intrarea savantului, și-a tamponat fruntea cu batista.

Prelegerea, dezvoltată imediat de domnul Hașdeu, a început într-o atmosferă de deculegere. Sfîțos, cu un gest simplu, savantul a apucat în mînă obiectul lecției, lăsînd într-o anumite poziție în prelegerea anterioară, întorcîndu-l cu fața spre ascultători și arîncînd asupra-l de la primele vorbe, o lumină nouă. Japonezul nu se potestea prelegerea, o aprecia însă noutatea după fascinația cu care auditorul sorbea cuvintele misticianului. Acesta începuse prin a recita o poezioară de copii, o incantație adresată melciilor: „Melc, melc, coboale, / Scote-te coarne boușii / Și te du la Dunăre / Și bea apă turbure”. Prințul Nigata a surpîns doar muzicalitatea produsului poetic, o eufonie care-l încântase pe mocanul din prima bancă. Bacul a și privit în jur ca să se facă văcut.

Peste o clipă numai, domnul Hașdeu s-a rupt înșă de enunț și a început în nouri. Expunerea a devenit brusc ermetică. Tema lecției — o chestiune de lingvistică indo-europeană, abundență în trimiteri erudite și în citate în mai multe limbi — era inaccesibilă pentru populația de ascultători, rîmasă la sol, care totuși o urmărea amblioz, cu tenacitate, ba și cu unele căderi bestiale. În tranșă. Domnișoara cu aer monahal parea transportată, cîțiva domni au ris zgomotos atunci cînd Hașdeu a aruncat un fulger polemic, apoi mai multe fulgere — spre este, vest, nord, sud. Omul în stral de mocan urmărea speriat gesturile magului, smucîndu-și capul în direcția de unde venea, spre care oratorul ținea cu degetul. Cineva, de lingă bărbatul cu ochi exotici, a sopțit făcînd cu ochiul spre Hașdeu: — Îi atacă pe Parva.

Cine e Parva? a întrebat japonezul, care uitase acest nume. Un anume domn Parva publicase în toamnă, se pare, un studiu în care abordase involuntar și tema melc. Fără a o declara, Hașdeu era gelos. I se părea că i se furase melcul, și-și clama acum scandalizarea, atacîndu-l orbeșu pe numai pe Parva, dar o întreaga direcție de cercetare savantă, ai cărei reprezentanți se aflau la Viena, Paris, Londra, Boston și Roma. Din acest motiv, pur polemic, prelegerea domnului Hașdeu era digresivă și disproporționată. Argumentele împotriva preopiniei lui cădeau în grîndini, cu voința de a nu lăsa obiectul de jos, spre care zeitatea discursivă se mai și apleca, deschizînd, din cînd în cînd, un ochi întrebător, curios: mai există? Unul dintre argumentele preopiniei lui nedeclarat a fost totuși reținut de savant, apucat între degete de un capăt, tras în sus ca un elastic, apoi tot mai sus și mai sus, la o înălțime amețitoare — mocanul privea acum în sus, spre tavan — pînă cînd firicelul supraîntins a plesnit. Au urmat hohote de ris.

Domnul Hașdeu avea talentul — poate geniul — de a forța rezistența materiei, a idelilor, a persoanelor, pînă și a propriilor presupuneri științifice, dîndu-le pînă la proporții imaginabile, în niște conexiuni și asociații care uluiau. Pînă la urmă, desigur, obiectul studiului dispărea, cum dispăruse și tema „Melc, melc”, pe care savantul, derutat, o căuta acum prăfuitînd — știa că uitase ceva, un amănunt! — prin bucurare, pe sub catedră, dincolo de ea, pe o reștră deschisă, umbrită de zborul scurt al unui vrăbion.

Dar de afară, din stradă, s-a auzit un țipăt — „Cazacii!” — și toată lumina din amfiteatru s-a repezit la ferestre. Militarii nipon a lepădat conduta politicoasă și s-au rupt drum spre prima fereastră, ca să vadă incredibilul cu ochii: trupele străine năvăliseră în oraș. Intraseră cazacii, care treceau acum pe lingă Universitatea, în rînduri dese, avînd asupra-le echipamentul de luptă. Japonezul n-apucase să vadă steagul primei soții, care delă trecură. Dar a urmat o domă soție, apoi a treia, apoi a patra. Comandanții nu salutau populația, cum era fi fost în uz. Bucureștenii, opriti în loc, urmăreau demonstrația inelentă, fără răsuflare. Apoi, în urulul roților, după cazaci, a intrat o formație de artilerie. Zgomotul fierăriei pe și o formație de artilerie. Zgomotul fierăriei pe și o formație de artilerie. Zgomotul fierăriei pe și o formație de artilerie. Zgomotul fierăriei pe și o formație de artilerie.

Japonezul a fost primit de domnul Hașdeu într-o după amiază, dar fără însoțitor, cu condiția specificată de a se dispensa de translator. Oaspetele asiatic a fost primit nu la Arhive, nici la Universitate, ci acasă: mai întii impresionîndu-l casa. Aici totul era vechi, cu într-o librărie medievală, într-o pinacotecă sau într-un muzeu de anticități. Anticități speciale — nu grecești și nici romane, exclusiv arhaice, vase de lut de forme bizare, unele familiare pentru ochiul japonezului, amîndînd ceramica preimperială de pe Fluviul Galben, apoi niște virfuri de lance de silix, dispuse pe cărți, niște statuete de pămînt înfîșînd divinități, animale totemice sau oameni, care vor fi fost strămoși ai unei civilizații necunoscute, probabil civilizată locală. La intrare, în dreapta, o piua de piatră, iar la stînga pe jos, două elipse de gresie, suprapuse: o moară care va fi măcinat griu, în urmă cu milenii.

Cabinetul de lucru arăta de asemenea bizar. Pe pereti, hărți străvechi, în gravură, înfîșînd niște lumi geografice inexistente azi. Dar și cîteva planșe de anatomie. Și niște planșe de geologie, trasate parcă cu mîna unui Humboldt. În una dintre aceste planșe era reprezentat un masiv muntos, secționat pînă la bază; acesta își dezvăluia succesiv circvolutiunile care comunicau, în sus, cu mișcările atmosferice, dispuse în straturi fumeoase. Intrugul masiv comunica cu magma planetară și cu astrele. Săgeți indicatoare, cu legende în nemtește, explicau acel Monstrum geologicum. Cîteva instrumente de fizică — un barometru,

DUVAL: „Bucureștii în timp”

o busolă, un astrolab — decorau peretele din spatele mesei de lucru, dintr-o parte de vază și un dulap masiv înecuit cu lacat. În asteptare, prințul Nigata a deschis cîteva cărți, dintre cele așezate pe duseme, în stive: un exemplar din prima epocă a tiparului, manuscrise în folio, în pergament, împodobite cu miniaturii, o carte de magie sorisă în latină aparținînd lui Newton. Ex-librisul domnului Hașdeu, cu pecetea sa nobiliară, marca ostentativă pagina de gardă a fiecărei cărți. Dar domnul Hașdeu lipsea. Persoana care l-a introdus în cabinetul de lucru, l-a prevenit ni oaspete că savantul nu va intriza lui.

Hașdeu plecase dimineața, cu mult înainte de ora vizitei, spre Cîmpina, ca să ia aer. La Bănoasa însă, trăsura cu care circula a fost oprită de un cordon de cazaci. Monstrul l-a privit fioros pe militarii stepei, a spus „Pardon!” și a trecut mai departe. Mai încolo, masele de dragoni, grenadieri și ulani, care se alinau în adîncime, l-au făcut loc să treacă. Apoi, în urulul roților, după cazaci, a intrat o formație de artilerie. Zgomotul fierăriei pe și o formație de artilerie. Zgomotul fierăriei pe și o formație de artilerie. Zgomotul fierăriei pe și o formație de artilerie.

strul a spus „Pardon!”, ca și dimineață, dar cazacii l-au percheziționat la piele. La fel ca și pe prințul Nigata, în urmă cu o săptămîna, la ceaială barieră a orașului. Furia Monstrului a fost cumplită, fiindcă, acasă, oaspetele din Extremul Orient sosise probabil de mult. — Acasă, fără a fi impacientat, japonezul aștepta răbdător. Stîind că va comunica cu un om tradițional, prințul Nigata care aparținele ei însuși unei civilizații tradiționale — pregătise niște formule protocolare introductive, niște frumoase politei, pe care să le ofere și care să-i fie apoi restituite de gazdă, în jocul primei ceremonii. Schimbul de formule, imaginat de prințul Nigata, ar fi urmat să fie cum acesta: — V-am cunoscut întii prin nume. Numele dumneavoastră v-a precedat precum budizganul din povestile de la Carpați, ajungînd pînă la Tokyo. Nu speram să am anoașă să vă privesc cu ochii mei!.

Apoi replica lui Hașdeu: — Nu speram să am onoașă să salut Răsăritul Extrem în persoana unui prinț alt de erudit și rafinat. Mă miră că modestul meu nume reține atenția lumii orientale. E probabil o confuzie: de fapt e vorba de numele țării mele. Războiul a făcut-o cunoscută pe o cale neuzuală, alt de durerosă!.

— Mi-aș îngădui să vă rectific, reținînd pentru tara mea doar modesta strădanie de a fi, vădită prin simplul act de a cuteta. — Hartuiala protocolară ar fi urmat, spre plăcerea ambilor, cu mîndrini subtile și fandări gozioase, care l-ar fi făcut rînd pe rînd să roșeașă de bucurie: — Acest har al cutetării îl întrupează desăvirșit dumneavoaștră. O recunoșc și mă inclîn, ca om în amîndouă părți. — Mă inclîn la rîndu-mi în fața omului de arme, care mînuiește alt de subtil cutetarea. Cit mai rămîneți la București? — Cînd veți sosi în Japonia, la curtea din Tokyo? —

Gazda a suprimat însă aceste formule. Într-un chip neașteptat de agresiv. Întrînd în cabinetul de lucru, domnul Hașdeu l-a întins japonezului nu mîna, ci o gazetă berlinică cuprînzînd un articol care-l scandalizase, despre viitorul congres de pace.

— Poftim ce scriu! Niște nemernicii. Sînt nebunii de lezată! — Acesta și alții se poartă ca și cum ar fi singuri pe pămînt. Și direct: Știi ce este o pace demonică? — Pe japonez, care venea dintr-o lume ce credea în existența demonilor, întrebarea nu l-a surprins. El a dat să-l confirme pe savant, avînd o obsesivă tendință să verșeze personal legiunile de demoni, batalioane și rezimente, la balera orașului, dar gazda l-a intrerupt și a continuat: — Noi nu acceptăm demonii decît dacă și ei consimesc să intre în convenția lumii, respectîndu-i jocul. Or, ceea ce sîntem și băneșe, fără a lua act de străin, s-a strecurat sub masa de lucru a savantului unde s-a mus să răscănoșă prințului hirtii. Tatăl i-a zîmbit și a lăsat-o în pace. El și-a reluat discursul de la un „Iată că...”, după care a emis o constatare improvizabilă: — Preținismul pentru noi e o vîrstă foarte recentă!

Statuetele de lut arse, dispuse pe polite, printre cărți care îl confirmau: un bolovan oval de piatră — cap uman — rînjeau sau zîmbeau cu buze strînse, doar vag trasate, în deacord cu o sprînceană, tot vag trasată, una singură. Nu se putea spune dacă această sculptură arhaică aparținele omului sau naturii, deși înfîșîșă viribil un cap uman. La fel ca un aristocrat asiatic, domnul Hașdeu n-avea vanitatea și nici ferveța adepților unor religii recente, precum în Asia budismul sau islamul, precum în Europa creștinismul, religii la care subscriba doar cei tineri în istorie. El era vechi, ca de milenii. Deși n-înțelega din perspectiva clipel, pe care o trata visceral, convulsiv, precum un sălbatec: — Dacă Bismarck, a urlat savantul, nu revine la intelcuența, în lume va urma catastrofa. Apoi rîzînd: Dar cum ar reveni, cînd din nou barbarul nordic urcă la pupitru istoriei? —

Încă nu începuse Congresul de pace de la Berlin, dar domnul Hașdeu, proceda, în enunșururile sale, cu și cum acest conclave de pace s-ar fi și terminat.

— Cînd cînd, mai strigat el, puterea să fie legată de barbaria posesiunii? Și țîntindu-l pe japonez: Sau sînteți un posesiv!

Fetița se oprise în fața străinului, pe care l-a întrebat ceva, întii în românește, apoi în francezeste. Prințul Nigata a ezitat să-i răspundă, Hașdeu a sărit la o altă idee, pornind de la întrebarea copilului: — De ce nu învățați românește? Inșusindu-vă limba română, puteți învăța dintr-o dată mai toate limbile europene, va veți simți acasă în Europa. Spre română puteți s-o luați de oriunde: prin celțic, prin slavică, cel mai lesne din toate. La marginea latinei se adă excepțiile din română. Sanscrita vă este, nici vorbă. Știți cîți sînt de mulți urmașii latinei, pe globul pămîntesc? O alianță a popoarelor latine, ca aceea la care mă gîndesc eu, ar line piept cu succes și panemismului și panslavismului, ambele agresive azi.

— Limba română e o limbă antică? a întrebat oaspetele. — E antică prin latină, l-a răspuns savantul. Și e antică printr-un fond încă și mai vechi. Fîlîndă, vedeti, a mai spus el, în cîrșgerea popoarelor intervin praguri, abateri, rupturi. În clipa de față, de exemplu, noi pămînt despărțit de lumea antică, printr-o ruptură. Adevărătii noștri contemporani au murit odată cu marea faună a anticității!.

Japonezul s-a întrebat: cît de anterioară era lumea din care venea domnul Hașdeu? Căci dacă venea dintr-o anterioritate absolută, aceasta nu putea fi decît subumană — fie și a formelor mari, dar dacă totuși provenea din una suprumană? Domnul Hașdeu a continuat: — În vremea împăratului Justinian, în Munții Haemus, în Balcani, adică, răgea leul care se auzea pînă-n Carpați, iar pe-aci mușca zîmbrii. Din cei vechi, în peninsula au mai rămas albanezii la sud, iar la nord, spre Ballica, lituanienii și letonii. Ca să nu-i cădem în seamă pe români din peninsula Italică, italienii de azi, și pe irlandezi, și acestia vechi. Acum avem alți vecini, care au altă mentalitate. Ei încă nici azi nu s-au dîmrit în ce lume au căzut, ce lume stabilă. La noi, de o primă ochire, veți recunoaște omul antic.

Japonezul nu s-a putut abține să aducă pe domnul Hașdeu în contemporaneitate. La războiul abia încheiat, la adversarii imediați — otomanii — savantul a presunus provocarea și a schițat spre otomanii un gest de lehamite: — N-am avut norocul să ne confruntăm cu arabii, a spus domnul Hașdeu. Nu acum, ci în vremea lor eroică, atunci cînd acestia purtau pe cămile, spre Europa, știința antică. Noi ne-am bătut cu otomanii, care-și purtau pe cai doar armele. Este cel mai steril imperiu pe care l-a cunoscut istoria. Nimic nu ne-au lăsat. Doar un anumit gust de molesală, ideea de neșansă, pe care alții n-o cunoscuseră. El n-au adus în istorie nici o zîncînire nouă. Acum ne va fi greu să facem pînă și curățenie, să spălăm gearurile, ca să se vadă lumea.

— Ce adversarii v-ați dori în viitor? a întrebat brusc prințul japonez. — Nici azi n-avem adversarii mari. Doar mulți numerici. Ar fi tragic să ne împotmolim din nou în tumultul unor năvăliri care nu ne-ar solicta din nou, decît forța fizică a supraviețuirii. Să ne retragem adică din nou la munte, ca abia apoi să ne recucerim, prin pogorire, întreaga ființă. Să spălăm din nou gearurile, să primim iarăși spre lumea care va mai fi, după cea de azi... —

— Și pierdut în nori: Vizez la o contradicție de natură cosmică, în care acestul neam să-i revină un rol născător. — Această contradicție nu-i oare oferită chiar de haosul de azi? — a întrebat japonezul. Interlocutorul făcea. Din cele spuse pînă atunci, domnul Hașdeu i-a apărut atemporal, poate anacronic, poate anticipativ.

Domnul Hașdeu parea a ține, ca ultimă vîrșă, de acea faună străveche, acum dispărută. Avea în întreaga-i ființă ceva pregnant inactual, vădit nu numai prin barbă năvălă, prin mustățile și sprînceana stufoasă, prin ochi luți, dar și prin mișcarea de sălbăcîcune, de fiară mare care nu se lasă domesticită. Dumanitatea lui — cînd există! — era o urganitate de statue. Cînd făcea semnăna cu acele statui colosale, din temple vechi, care, neînrijite de pelerini, riscă să se dizolve sub intemperii. Deci și umanitatea Monstrului era

Continuare în pag. a 6-a

bogdana boeru

Cînt de floarea soarelui

Citu-i ziua de mare Umblu după soare. Soare-tată, tată-soare Mai coboară prin ponoare Și mă-ndreapă de picioare!

Părul meu de jar în vînt Este de miere și cînt Și se spală cu pămînt Cînd mă legăm în cuvînt.

„Soare-tată, tată-soare Unde mi-e iubirea care Mă usucă pe picioare De atîta așteptare?”!

Lemnul mi-o-nversîz în piept Și mă doare cînd mîndrept Mereu fata să te-ștept Luminidu-mă pe zare Tortă pentru noaptea mare Soare-tată, tată-soare.

Întimplare

Cu obrazul de mătăș Mi-au intrat zorii în casă Dînd foc cărților pe masă; Ochi de vulpe-n așternut Dimineața s-o făcut Și cu rîuș pe sprînceana Recl de lena Scutura pe somnul meu Doar săgeți de curcubeu...

Cum să ies din viața mea Pe a dimineții scară? I lăba-i-ai vădî măruntă Are o privire cruntă Și cu plîngere-nvătăta Noaptea toată!

Este-o vreme de pisici Și de băi pentru arici, Numai visul de mătăș I Arde cărțile pe masă!

Flăcări cîntătoare

Colorează copiii în raze de soare Căprioare, Pe ulita mare. Alungati ceata Vin vîntorii din floare Dimineața.

Lăsați-i să zboare Pe fulgi de lumină Cu orice întrebare Lăsați-le-o vină-n Răspunsul ce-i doare Pe aripi de soare...

Copiii în raze de soare Flori, surori, Flăcări cîntătoare Flăcări ambuloare Pe ulita mare.

gheorghe buciu

Vinătoare de noapte (I)

Un ochi întors mai cămpănește fapta Prin zua spinzurată de speranță, Șoptită, indoială urcă treapta Spre poarta-mi larg deschisă, fără clanță.

Întinde clipa cître noi capcane Din care mă înalț bolnav de tine, Să mă vinez cu nevăzute arcașe, Supusa noaptea, rătăcînd-n mine.

Te-ascund în gîndul meu ca într-o scoică Să mă dureră mea netulburată, Ca stea albă din vechea troică A renunțat de mult să mă răzbată.

Vinătoare de noapte (II)

Tot mai vinez prin noaptea neîncepută, Somnul din trupul tău de alabastru, Cătreiter cu tresăriri de ciuită, Zidit în gîndul meu ca într-un castru.

Neînșitea în părul tău mă coase Și mă-nșoară încet ca o capcană De noapte, invadată cu mătase În care cad ca dup-o lungă goană.

Ce cumîntenie mă arucește În cîșpeșă amîlnii neșite, Cînd somnul neștîm mă dăruiește Ca p-un lîhar vîndut, nopții grăbite.

plastică

Nostalgii levantine

Expoziția lui Sorin Ilfoveanu de la Tirgu Mureș, ne-a prilejuit din nou recunoașterea elementului arhic în modul cum pictorul înțelege tema figurii umane. Ilfoveanu și-a creat o iconografie cu totul aparte, ale cărei personaje aparțin unei geografii în același timp subiective, fabuloase și localizabile. Se cuvine, poate, precizat aici rolul hotărîtor pe care artistul îl atribuie desenului în răbdătoare elaborare a imaginii și implicit, în tipologia personajelor sale. Căci, deși Ilfoveanu își gîndește desenele ca lucrări în sine, și nu drept simple schițe pregătitoare, prima variantă a unei picturi este, de obicei, un desen cu penna pe hirtie patinată, tehnica evocatoare a vechii arte extrem-orientale. E, de altfel, un tărîm cultural pe care Ilfoveanu, un pasionat al climatelor artistice depărtate (și chiar „primitive”), îl preluște cu deosebire. Astfel de preferințe sînt ilustrate și de afinitățile literare ale artistului, autor al unor cicluri de desene inspirate de Akutagawa sau Gabriel Garcia Marquez. Trebuie totuși insistat asupra faptului că, pentru Ilfoveanu, textul literar reprezintă un punct de plecare, sugerînd o stare afectivă, învaluirea, așa-zicînd muzicală, a unei anumite atmosfere, sau datele liminare ale unui scenariu fi-

spre baza tabloului, ele lasă liberă partea sa superioară, și un cîmp de rezonanță, și se proiectează în cîmpul fond neutru, asemănător aceluia „loc fără loc” din estetica bizantină, un spațiu încălzit prin culoarea de-o austeră prețiozitate. Lumina se concentrează asupra capetelor și miinilor deschise, centri expresivi înșurșurii pe care Ilfoveanu îi pune totdeauna în valoare, potrivit bunei tradiții la portretului. Sint, aceste personaje, ființe al căror aspect cuminte și frust, oarecum marginal, contrastează cu o tîmniță nobilă, cu un fel de vibrație impersonală ce le animă. Sint ființe nav-elementare, firave și tandre, al căror rost pare a fi de-a tîmnaici o realitate magică, redusă la esențe. Împrețită de orice sofisticare. Căci, ce altceva sînt aceste figuri emblematică, care populează imaginarul pictorial decît niște desăvirșii mesageri, inocenți și hipnotici purtători ai unor ofrande spirituale, intruchipînd „mesajul” însuși al Bizanțului? Melancolia ce stăruie peste chipurile lor anonime, este mai degrabă efectul enigmaticei lor solii, al cărei sens exact pare să se scape, tocmai pentru că sint constanțiale cu ea, parte din ea. Cu o economie de mijloace care nu-i decît împlinirea unei meditații severe asupra limbajului figurativ, Sorin Ilfoveanu resuscitează astfel o ambianță stilizată unde istoria și legenda se întrepîtrînd, o ambianță ale cărei surse autohtone sint mărturisite și sensibile, și ale cărei ecouri pătrînzătoare ne ating precum acelea ale unei vechi monodii bizantine.

Mihai Ispir

muzică

„Izbînda împlinirii”

„Izbînda împlinirii”, de Doru Popovici, cantată pentru cor mixt și orchestră op. 91 pe versuri de Pavel Peres, este o lucrare dedicată aniversării a 85 de ani de la fîurirea Partidului Comunist Român. Textul lui Pavel Peres are un limpede mesaj patriotic; predomină aici imaginile care trimit la trecutul de luptă al popoului, la idealurile de libertate și justiție socială și națională care au însuflețit și însulețesc existența unui partid care și-a pus amprenta mai ales în ultimii peste 20 de ani, asupra înălțătoarelor epoci pe care o trăim — epoca Nicolae Ceaușescu.

Nu asupra valențelor textului insistăm însă aici ci asupra valențelor intrinseci lucrării, prezentate foarte recent în primă audiere la Filarmica, sub bagheta lui Mircea Cristescu, într-un concert dedicat marcării marelui aniversării. Cel mai interesant aspect îl reprezintă, cred, modul în care subștanta patriotică a textului este sprijinită pe liniile portativului iar aceasta se înfățișează într-o manieră cu care deja Doru Popovici ne-a obișnuit în ultimele sale lucrări, unde, în mod clar, putem vorbi de o marcă stilistică bine definită, de trăsături de condei inconfundabile. Trăsăturile caracteristice ale acestui muzici sint reprezentate de grîia pentru sublinierea unui etos profund, unde predomină emblemele marelui „cîntăc” într-o manieră oarecum hieratică. Cu alte cuvinte, acea limpezime a partiturii (termen pe care îl împozitam referînd asupra nuanțelor muzicale) este înțelesă, asupra pasajelor tratate de predicție armonice, asupra varietății tipurilor de dialog între cor și orchestră, între diferitele grupuri orchestrale, între instrumentele investite solistic și ansamblu, asupra predicției pentru tempourile lente, maiestuoase, asupra armoniilor împelz, de certă sorgine modală, asupra nuanțelor muzicale „sensibilizînd” subștanta sonoră fără echivoc și asterîndu-se clar asupra unor secțiuni mari din partitură pe care le caracterizează distinct, departe de acea alternanță continuă a nuanțelor în muzica serială și post-serială care face ca întregul să devină oarecum cenșuș caracterizînd muzica lui Doru Popovici ne-a obișnuit în ultimele sale lucrări, unde, în mod clar, putem vorbi de o marcă stilistică

sau pe detaliu, o evidentiază: este numai forma pe care o îmbracă o intenționalitate artistică vădit militantă, care înțelege să folosească mijloacele proprii muzicii cu maximum de eficiență. Astfel, pentru a zăruvî momente de slavă, de exemplu, autorul preferă orchestrația masivă, tempoul lent, maiestros „melodia imnică”; pentru a reda momentele evocative trecutului de luptă al clasei muncitoare, de pîlă, compozitorul „nu ezită” să folosească predominant armoniile de stare minoră, orchestrația subțire astfel pusă în pagină înclî linia melodică purtătoare a expresiei, să rămînă la vedere. Este aceasta o caracteristică a unui anumit tip de atitudine în fața artei, a „subordonării” acesteia în fața celui complex de gînduri, manifestări, idealuri, teorii etc. curșine laolaltă organice sub numele de etică. Este de asemenea limpede că această etică este cea a clasei muncitoare, fapt evident cînd dedicată partiturii. De asemenea, nu cred că acest tip de atitudine creatoare poate fi opus oricărui alt tip de atitudine creatoare (resemnă că ar trebui să ajungem la concluzia că simfoniele, de pîlă, nu pot fi „angajate”; ele sînt angajate și reflectă universal interior — deci implicit și dimensuniile etice — ale artistului); singurul fapt care trebuie însă expus explicit privește calitatea zăruvîrii unor idealuri iar, aici, ea este prezentă în mod neîndoios.

Viorel Crețu

Sub steagul luptei revoluționare

Urmare din pag. 1

nizație cu scop cultural, care a desfășurat și activitate legală întru sprijinirea și promovarea drepturilor lor. Nu recunoaște ceea ce i se pune în sarcină și declară că nu a participat în înfruntări cu caracter clandestin. Răspunsurile sale devin emoționante atunci când se referă la teoarea la care a fost supus în timpul anchetei, arătând că schingiuirea la care a fost supus l-au împins la încercarea de sinucidere, fiind o sticlă cu iod și fiind salvat doar cu mare dificultate.

Inculpatul Antonescu declară că nu a primit, nici nu a împărțit manifeste; nu a primit broșuri subversive, cu caracter comunist, deși ar fi vrut să cunoască asemenea broșuri. După restarea a fost purtat pe la posturile Gura Ocniței, Stovopolos și Moreni, fiind bătut de soldați, fiindcă nu voia să recunoască acuzațiile care i se puneau în sarcină. Povesteste că plutonierul Dobre, numai în cămașă, îl bătea cu cravasa, iar când obosea, se schimba cu soldații. Apoi a fost dat în primite soldaților ca să fie ținut cu picioarele în apă.

Arestatul Mihăilescu, un tânăr de 19 ani, declară că a fost arestat în ziua de 20 ianuarie, dus la poliția din Tirgoviște și silit prin bătaie să facă declarații pe care i le cerea anchetatorul. Nu recunoaște acuzațiile care i se aduc. Inculpatul Toboșaru recunoaște că la domiciliul său, cu ocazia percheziției făcute, s-au găsit două broșuri cu titlul „Problema agricolă și dezvoltarea industriei române”, considerate a avea caracter comunist, dar că le-a găsit pe un pod, între comuna Valea Voevozi și Tirgoviște. Nu recunoaște acuzațiile care i se aduc.

Acutatul Amoașei, ajutat de apărătorii care relevă că nu există nici un proces-verbal de constatare despre materialele care s-ar fi găsit asupra lui, susține că nu a primit și nu a difuzat manifeste. În mod similar și-au făcut declarațiile și ceilalți inculpați, care au fost audiați în această ședință.

Depoziția care a impresionat asistența este aceea a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Mai întâi, dizidența și înțelepciunea cu care a ținut să îl ocrotască pe tovarășii săi, ajutându-l să scape. În acest scop, spune că nu îi cunoaște, la fel cum a declarat și în timpul anchetei, cu toate presiunile exercitate asupra lui. În al doilea rând, spune că a știut pe cei care au fost areștați odată cu el, demascând consiliul răului având un agent provocator (Ion Olteanu, arătând că broșurile care au fost confiscate cu acest prilej, în număr de 80, au fost găsite în casa lui). În acest mod, nu numai că se usura apărarea celor doi tovarăși care au fost areștați împreună cu el, dar anticipativ, a aruncat un semn de întrebare asupra volubilității depoziției principalului mortor al acuzațiilor, agentul provocator. Acuzații îl priveau admirativ, iar ziaristul care consemna desfășurarea dezbaterilor, pentru ziarul „Adevărul”, îl acordă din condei 20 de ani, în loc de 18 abia impliniți, citi avea. Era firesc ca acum, în final, să spună ceva în sensul declarațiilor celorlalți, prin care să încerce să își ușureze situația în proces. Dar spre surprinderea tuturor, inclusiv a membrilor consiliului de judecată, când este vorba despre soarta dînsului, continuă în cu totul alt mod. Iată ce consemnează trimisul ziarului „Universul”, singurul ziar care își avea acreditații de presă la proces:

„Inculpatul Ceaușescu declară că a discutat

despre comitetele de luptă pentru ieșirea din țară, înființate la București”.

„Inculpatul explică apoi ce urmăresc „Frontul Popular” și „Blocul Democratic”. („Universul”, a. 50, nr. 147/30.V. 1936, p. 12). Această consemnare, chiar telegrafică, este în măsură să îndreze comportamentul revoluționar exemplar. Într-un proces care îl amenința libertatea pentru mai mulți ani, află, deci, în fața perspectivei unei aspre condamnări, într-un moment atât de însemnat ca acela al lăurii interogatoriului, mai presus de interesele personale sale a pus interesele clasei sale, ale poporului său. Era un prilej de a-și expune cu demnitate și mîndrie revoluționară concepțiile politice, scopurile luptei sale și nu a ezitat să îl folosească chiar în fața Consiliului de Război.

Lupta împotriva șomajului și a scumpetei vieții se afla în centrul acțiunilor programate de către partidul comunist, iar înflăcăratul revoluționar a înțeles să își implinească străduțul misiunea pe care și-a asumat-o de a lupta pentru cei mai năpăstuiți dintre toate categoriile proletare, pentru salvarea din ghearele mizeriei a milioanele de oameni ai muncii, care nu mai puteau face față urcării continue a prețurilor de primă necesitate.

Tânărul revoluționar știa foarte bine că „Frontul Popular” era prigonit, că „Blocul Democratic” era o organizație interzisă de autorități și apartenența la asemenea organizații de luptă înființate de către Partidul Comunist era pedepsită de către autorități, dar a ținut să explice tuturor care sînt țelurile acestor organizații, care este menirea lor în bararea ascensiunii forțelor fasciste care activau în România, punându-i în pericol regimul parlamentar și pactizînd cu forțele agresive și revanșarde din exterior. În acel ceas politic, în care trebuia apărat viitorul poporului român, spre a nu cădea sub jugul unei diktatorii fasciste, când trebuia apărată integritatea statului, el era exponentul celor mai înaintate elemente ale societății românești care și-au asumat misiunea de a duce această nobilă luptă.

A pune mai presus de interesele personale, chiar în fața unui consiliu de judecată gata să acorde grele pedepse, interesele clasei și poporului țării îi aparțin, a fi purtătorul de rîndind al crezului politic pe care îl servești, ridicînd acest steag diferent de pericolul în care te expui, este o trădătură specifică eroilor, personalității care au imprimat evenimentelor istorice un sens ascendent, care se impun admirației, respectului și adexiunii celor mulți.

Flacăra convingerilor sale revoluționare a luminat timp de câteva minute mioritărea sală de judecată, surprinzîndu-i chiar și pe judecători, în asemenea măsură, încît nu l-au întrerupt, făcînd pe avocați să îl privească cu alți ochi, ca pe o personalitate care excede schemele lor de apărare, afirmîndu-se în moduri neașteptate și emoționante, iar pe cei admiși în sala de judecată ca asistenți să înțeleagă pentru ce este considerat conducătorul lor de către ceilalți areștați.

Unul dintre avocații procesului, într-un interviu ce ni l-a acordat, ne-a relatat că la ieșirea din sala de judecată, o femeie s-a desprins din grupul rudelor și i-a spus: „Domnule dragă, să ai grijă de băiatul ăla cu flăcări în privire... Să ai grijă de el”, la care un bărbat a replicat: „Măicuță, îl vede mai departe decât noi toți, chiar decît domnul avocat, dacă nu-i cu supărare...” („Amintiri de la un proces”, interviu cu Ștefan Bobancu, 3.V.1962).

O istorie în imagini a literaturii române contemporane

Văzută de Ion Cucu

Al. Philippide sau permanența marii poezii

Dinu Săraaru, la o nouă apariție a editurii „Dragostea și revoluția”, vol. II

Imagine de la o întâlnire a scriitorilor bucureșteni cu locuitorii ai mealegrilor Doljului

Filologice (III)

3. Literatura română veche la Irkutsk (Siberia)

h abent sua fata libelli! Într-adevăr, cărțile își au destăul lor, ca și oămenele care, în „săpăturile lor științifice, se descoperă și se reade la viață. În asemenea om este Gh. Bogaci, ajuns să lucreze de multă vreme în mediul universitar de la Irkutsk. El s-a dedicat, cu o mare pasiune, căutării de valori românești în arhivele de la Irkutsk și în alte centre de cultură sovietice, cu rezultate remarcabile. Cu mai mulți ani în urmă Bogaci a venit în vizită în țară (împreună cu soția sa, romanista la Universitatea din Irkutsk), a expus la Institutul de istorie și teorie literară „G. Călinescu” din descoperirile lor în legătură cu D. Cantemir, N. Milescu și alții. Publicarea de către Gh. Bogaci a cărții „Pagini de istoriografie literară”, privind alte descoperiri mai vechi. Iată-l acum cu o nouă lucrare: **Alte pagini de istoriografie literară**, Chisnău, Editura Literară artistică, 1984, 216 p., în care prezintă cu migală noi descoperiri de scrieri românești, rare sau necunoscute, în călătoriile și relațiile lor cu oamenii de carte și zone geografice diverse. Astfel, în Biblioteca Universității din Irkutsk, Bogaci a dat de un codex (nr. 140) cu mai multe scrieri ale lui N. Milescu în limba slavonă: un **Hrismogion**, un **Vasilologion** (Cartea împăratului) și **Carte despre cele șapte arte liberale** (gramatică, retorică, dialectică, aritmetică, muzică, geometria și astronomia), o **Descriere a catedralei Sfintei Sofia de la Constantinopol**, o traducere a unei cuvîntări ținută în fața țarului Alexei Mihailovici de către solul polonez Samoil „Venclavski” în 1674, de asemenea, o schiță asupra hieroglofelor: **Cartea hieroglofelor**. Codicele fusese în posesia lui Itrinc Nestorovici la Chisnău, care devenind arhiepiscop de Irkutsk în 1830, l-a luat cu el acolo (în bibliotecă codicele este înregistrat numai cu prima lui scriere, celelalte rămîndu-și acum ascunse). Manuscrisul este deosebit de important, ținînd seama de interesul trezit în ultima vreme de personalitatea și opera lui N. Milescu în Uniunea Sovietică și în țara noastră (cf. P. Olteanu, în ediția N. Milescu, București, Minerva, 1982).

Tot la Irkutsk a ajuns, pe aceeași cale, și un **Moldavskoi letopiseț**, realizat de Vartolomeu Măzărănu în peste 800 de pagini format mare, la mănăstirea Solca din Moldova, pe baza multor izvoare, inclusiv marii cronici moldovene, manuscrisul fiind transportat la Chisnău de Gavril Bănulescu-Bodoni (1812), iar de la parvenirea lui la Irkutsk (1830) și pînă acum fiind dispărut și necercetat. Pe parcursul manuscrisului a fost consultat și de A. S. Pușkin (cărui Bogaci îi consacră și pagini separate pentru relațiile lui cu cultura românească). Gh. Bogaci identifică, de asemenea, pentru prima dată, ca autor pentru manuscrisul **Oec. III 5853: Chipurile împăraților turcești (1710)**, din biblioteca „V. Stefanik” de la Lvov, pe D. Cantemir, scriitorul conservat și românesc de românească veche de pe un original latin. Argumentarea este plauzibilă. La fel, se ocupă cu noi amănunte de redacția românească a lui Bertoldo din biblioteca Muzeului Istoric din Moscova (nr. 4564), semnalată inițial oară de Ioan Bogdan, și după cum revine cu noi date la opera și activitatea lui Mihail Strelbicki, C. Stamatii și a multor alora.

Este clar că autorul a colindat și colindă cu nesat arhivele din Uniunea Sovietică pentru descoperirea de valori românești răcitate și uitate, ceea ce e un merit.

4. România și „interminabilul” poet Pușkin

marele poet A. S. Pușkin face parte din cele mai știu cîte fenomene literare europene (zece sau cincisprezece) asupra cărora se revine și se revine mereu cu noi cercetări și idei. El, acest creator, sint, le putem spune, „interminabilul” în literatură, pentru că au intrat pentru totdeauna în conștiința intelectuală, trăiesc și opera lor care este vie de actualitate cu fiecare epocă și generație, li se caută de fiecare dată urmele, li se revine ecoul pe care l-au avut în anumite momente sau li se reinterpretază opera în spiritul unei noi viziuni asupra lumii și vieții. Dante, Shakespeare, Byron, Mickiewicz, Eminescu, pentru a nu cita pe alții, au avut și ei pe cîte mai „turbulenți” și inovatori în individualitatea lor creatoare, fac parte dintre aceștia. Spre o asemenea meditație predispuș, între altele, o ultimă carte: **Culegere de studii a unui grup de rusiști**, în coordonarea lui Virgil Soteporeanu, A. S. Pușkin în contextul cultural românesc, București, 1984. Publicată de Tipografia Universității din București cartea meriță semnalarea, pentru că articolele ei, bine concepute și ornduite, dau de-a dreptul un „român” al recepțiilor și relațiilor marelui poet rus în spiritualitatea românească, precum în urma ecoului despre cele dintîi traduceri în românește din Pușkin, care nu sînt departe cronologic de cele din alte literaturi europene, fără a fi însă „exact aceleși (Aneta Dobrea), se reconstituie în primul rînd ecoul morții tragice a lui Pușkin în societatea românească, precum în urma ecoului se prezintă și traduceri din opera poetului sau posibile reflexe ale ei în scrieri românești în prima jumătate a secolului al XIX-lea (Tatiana Nicolescu). Urmează prezenta lui Pușkin în literatură românească în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea (Albert Kovacs), și, firește, același lucru pentru perioada interbelică (Gh. Barbă) sau cea de după 23 August 1944 (Dumitru Bălan), în toate cazurile cu întreaga panoramă a datelor unui complex istorico-literar. În final se înscriu și câteva articole speciale. Unul se ocupă de tălmăcirile românești din lirică, mai cu seamă în „acordurile” poetice ale lui George Leanea și Al. Philippide (Aneta Dobrea), altul tratează, ca o probă de foc, traducerea romanului în versuri **Evgheni Oneghin**, sub condeiul aceluiași George Leanea comparativ cu traducerea lui Ion Budzugaan, intervenind multiple implicații adiacente (Virgil Soteporeanu), pentru a lucra să se încheie cu o interesantă paralelă **Pușkin și Eminescu**, în care nu se mai încearcă detectarea de influență, ci similitudinii de anumite posibile reflexe (Mihail Novicov), nefînd vorba — zicem noi — aproape sigur nici de aceste „posibile reflexe”, pentru că marii creatori lirici nu se copiază, nu se „fură” unul pe altul, ci se inspiră general de obicei din aceeași sursă subiecte, care includ pe toate celelalte; natura și forma producătoare de mirare în percepția aparte a fiecăruia și aceasta chiar cînd punctul de plecare este un fapt concret! În criticii se zbat amarnic în plasa „descoperirilor”, mai mult scornite.

Cartea este un frumos roman istorico-literar.

I.C. Chișinău

COLOCVIU DESPRE VALORIFICAREA MOȘTENIRII LITERARE

● La inițiativa revistei **Manuscriptum**, Muzeul literaturii române și Facultatea de limba și literatură română au organizat un colocviu închinat valorificării moștenirii literare în actuala etapă de lucru. Au participat la studii actuali ai valorificării patrimoniului național literar, ca și asupra noulor condiții de lucru — sau pronunțat, în ordine: M. Ungheanu (Lucațaru), Paul Cornea, G. Gană, Ioana Lipovanu, N. Manolescu (Catedra de literatură română), Fănuș Băileșteanu (Manuscriptum), Pavel Peres (Muzeul literaturii române). A deschis lucrările acestui colocviu și a încheiat înțînirea, Alexandru Hanță, decanul Facultății de limbă și literatură română.

S-a subliniat necesitatea creșterii de noi specialiști din rîndul studenților, ca și necesitatea unei mai strînse legături între Muzeul literaturii române, revista **Manuscriptum** și studenții facultății de limbă și literatură română.

Au asistat cadre didactice și studenți. Înțînirea a avut loc în Sala de Consiliu a facultății de limbă și literatură română, București.

N. IORGA, PRECURSORUL

dintre toate marile lucrări ale lui N. Iorga care își așteaptă necesara reeditare, la loc de frunte al agentului provocator (Ion Olteanu, arătînd că broșurile care au fost confiscate cu acest prilej, în număr de 80, au fost găsite în casa lui). În acest mod, nu numai că se usura apărarea celor doi tovarăși care au fost areștați împreună cu el, dar anticipativ, a aruncat un semn de întrebare asupra volubilității depoziției principalului mortor al acuzațiilor, agentul provocator. Acuzații îl priveau admirativ, iar ziaristul care consemna desfășurarea dezbaterilor, pentru ziarul „Adevărul”, îl acordă din condei 20 de ani, în loc de 18 abia impliniți, citi avea. Era firesc ca acum, în final, să spună ceva în sensul declarațiilor celorlalți, prin care să încerce să își ușureze situația în proces. Dar spre surprinderea tuturor, inclusiv a membrilor consiliului de judecată, când este vorba despre soarta dînsului, continuă în cu totul alt mod. Iată ce consemnează trimisul ziarului „Universul”, singurul ziar care își avea acreditații de presă la proces:

„Inculpatul Ceaușescu declară că a discutat

dent, și înțelegem că Răsăritul pus în cauză aici este cel bizantin. Pentru a deosebi „antagonismul de concepții” al celor două lumi, N. Iorga invocă un caz extrem dar plastic: „Pentru un turc din timpul lui Soliman-cel-Măret, ze și tînr, plin de inteligență și putere, rostul verii era să se așeze în umbra unui copac, ferit de lumina soarelui, avînd aproape în izvor rîciorilor și să înălță ușor mîna pentru a-și procura liniștitul chet autentic, după care sufletul lui rîvnește”. Alta este situația în Apus, unde istoricul identifică „voia omului de a se distra, nu prin întreruperea zburcîmii lui, ci prin înversunarea lui, cu tot zgomotul și rispa de puteri pe care o aduce după sine”. Tocmai în acest sens, vitalitatea apuseanului cuprinde îndemnuri, sfîrșiri neconținute și cit se poate de variate”. Deci răsăriteanul se caracterizează prin „idealul chietismului”, în timp ce societatea apuseană își „indestulează dorințele” prin „beta mișcării”. De aici rezultă și imaginile contrastive prin care cele două societăți se calomniat reciproc: „Răsăriteanul pîrînd totdeauna leneș, murdar, lipsit de orice îndemn care manifestă personală, în viață, Occidentalul și Occidentalul pîrînd nesuferit, zburcîgu, lacom, grosolan,

Costel Bogatu: „Peisaj”

Orientalului”. Acestea sînt însă numai stereotipe falsificatoare, iar istoricul se va strădui să spargă îndeosebi clișeul sub care este deformat omul din Răsărit. În acest sens istoricul se preocupă să recunoască „superioritatea sub aspect raporturi” a acestui Orient atît de proximitate în timp și spațiu, dar care este atât de departe de ideile occidentale, se cheltuiesc toate pentru a individualiza și colora fiecare moment din viața noastră; silințele lor se îndreaptă toate spre a confunda toate zilele într-un fel de vastă așteptare, de vagă pregătire pentru nemurire”. El nu se uită la ceruri — nu se spune în continuare — ca să scoată timpul după cursul stelelor, ci ca să se piardă în eternitatea și înfinitul lor”. Consecința cea mai brutală a unei atari atitudini sînt în faptul că pentru acești răsăriteni societatea nu poate fi „decît o formă vană de profanare și zguduire zadarnică, de care trebuie să scape cineva cu orice preț”.

Să recunoaștem în spatele tonului, numai în aparență neutru, o vie mișcare de simpatizare a acestui idealizat imaginii răsăritene. N. Iorga se ridică revendicativ în apărarea răsăritului bizantin tocmai în pragul unui eveniment istoric de vaste consecințe pentru țara noastră: realizarea marii uniri, căci textul a fost tipărit la Editura Casei Școlilor în anul 1916. Era momentul în care poporul român pășea la o mai dreaptă și mai definită identificare de sine. Tocmai pentru a evalua mai bine greutatea contribuției lui N. Iorga, la realizarea acestui proces, să reluăm cîteva parametri ai istoriei noastre.

Din pulbera și de sub apăsarea unor imperii mai mult sau mai puțin răsăritene, poporul român s-a ridicat în epoca contemporană prin regăsirea și în bună parte prin reconstruirea unei identități europene. Această Românie modernă, care este și cea a noastră, s-a edificat pe drumul spre Occident. Ex Oriente Lux, adică înțelepciunea, deci puterea, a istoriei și propune, apologetica unei cunoașteri de peste răzîne. Extrema reacționară a acestui curent este reprezentată în tentativa metafizică a lui Nae Ionescu care identifică delirant în umilțită și iubire valori răsăritene prin care să ne salvăm de asaltul spiritual al Apusului, repudiînd totodată ca îndemne și falsificarea spiritului faustic și rațiunea. Sînt acestea dezvoltări extreme ale unei poziții pe care N. Iorga a schitat-o cu înțietate, menținîndu-se ulterior în echilibru, la distanță de orice exclusivism. Astăzi încă, pe cînd spiritul național — a cucerit supremăția, ecouri îndepărtate ale răzbat, nejustificate și inoportune, spre exemplu în scrierile lui Constantin Noica, care se luptă încă pentru a realiza **Despărțirea de Goethe**.

Revenînd la scrierile lui N. Iorga consacrate **Cărților reprezentative**, să reluăm din capitolul consacrat lui Casiodor relatarea tirzie cu privire la una dintre multele erezi blasfematorii care se luptau să pună stăpînire pe Roma în zilele dintîi ale creștinismului: „Unui scriitor din Roma i se ivise prin somn un șir întreg de figuri literare din trecut, spunîndu-i: „Noi sintem zeii cei adevărați; zeii Romei au murit. Și noi, poezii, sintem mai buni decît zeii creștinilor, la care vă închinați cu toții”. Aceștia sînt „daemones postarum”, și pentru adorarea lor s-a creat punctul la Roma o restrînsă religie estetică. Nimic nu poate fi mai străin istoricului nostru ca această încercare de religie. Să cedezi inițiativa cuvîntelor, cum îndemna poezii franceze pomenite mai sus, este o tentăție care nu l-a vizitat niciodată pe Iorga. El este din familia contrară a acestor idolatrizatori ai cărților, acestor admiratori plini de fervoare ai paginilor scrise. Mai apropiat este el, în ceea ce privește această altitudine, de grupa restrînsă ai acelor mari traditori ai scrierilor care și-au îngăduit din exces de familiaritate să-l și condamnă, precum Platon care vorbea de alienarea spiritului prin scriere, precum Descartes care îndemna omul să se îndepărteze de cărți. Asemenea lor, N. Iorga nu vede mai deloc cartea, căci el privește prin ea ca printr-un geam pentru a vedea lumea în dimensiuni atît de vaste încît inaccesibile ochiului simplu.

Ion Papuc

Costel Bogatu: „Casa pădurii”

O națiune există prin copii. Ei sînt cei care duc steagul istoriei spre viitor, ei sînt permanența sufletului nostru românesc. Cine are curaj să facă un copil, înseamnă că are încredere în viitorul patriei și în lupta sa față de rău...

Profesorii? Sau vor fi și epice neroditoare? Profesorii, cei care lucrează cu sufletul și mințile copiilor, acești „construcții de suflete”, cum le spunea cineva, trebuie să fie niște oameni cu totul deosebiți, oameni care să dăruiesc permanent, fără să aștepte o răsplătă...

Teii copilăriei

Urmasre din pag. 1. Eminescu a limbii și spiritualității românești epur, alături de nume consacrate, semnături ale profesorilor și elevilor. Cu graiul unui poet de talia lui Eminescu stăpînit din copilărie, altfel îți va fi cuprinsă...

O lume a lor...

red, fără nici un fel de exagerare, că în momentul de față nu există nici un copil care să nu deseneze, care nu știe a cînta sau nu știe a compune o strofă. S-a format un univers al copiilor...

CIVILIZAȚIE ROMÂNEASCĂ (LIV)

Un templu al cărții

Infintată în jurul anului 1832, pe lângă Colegiul Național Sf. Sava și reînscut, pe o nouă structură și într-un cadru organizatoric modern, în anul 1955, Biblioteca Centrală de Științe din București este unul dintre cele mai prestigioase locașuri de cultură ale României. Pentru această afirmare pledează tradițiile sale remarcabile...

Mara Nicoră

treacă la Academia Română pentru a fi încorporate propriilor ei colecțiuni. Acest act regretabil, a fost anulat de-abia în anul 1965, când s-a reînscut tradiția de a avea o bibliotecă. Principalele izvoare ale fondului sînt actual sînt masivele biblioteci și fonduri Ionel I. C. Brătianu, Mihail Kogălniceanu, Constantin Căciulea și Sextil Pușcariu...

Structură și arhitectură în roman

arhitectură a fenomenelor, aceea care sesizează esența și structura și nu se oprește la arhitectură. Plecînd de la unel realități ale științei speculative, cu o puternică motivație practică, cred că nu ar fi poate lipsit de sens și critica să opteze, atunci cînd vorbește de compoziția romanului, pentru termenul de sistem în locul aceluia de structură de o manieră științifică...

Dunăre cu poduri

Uriașă experiență, omenească experiență, izvorînd din facerea unei lumi, din pulsările ei, Pulsajii care au rețut, aici, cosmosul pe alte coordonate ce-au avut cap-cornuș pliniforme...

Desen de Oana Ciomei, clasa a IV-a

O lume a lor...

red, fără nici un fel de exagerare, că în momentul de față nu există nici un copil care să nu deseneze, care nu știe a cînta sau nu știe a compune o strofă. S-a format un univers al copiilor...

Sorin Postolache

Mircea Micu

Urmasre din pag. 1

Uriașă experiență, omenească experiență, izvorînd din facerea unei lumi, din pulsările ei, Pulsajii care au rețut, aici, cosmosul pe alte coordonate ce-au avut cap-cornuș pliniforme...

Frumos și tinăr și neînfricat (VI)

Ultimele zile ale tinărului prefect Ioan Buteanu sînt desigur cele mai dramatice și faptele care au urmat demonstrează, dacă mai era nevoie, fanatismul necegetatului maior Hatvani care îl împușcă în piept pe prefectul Petru Dobra.

Ultimele vorbe au fost corectate și adăugate chiar de mina lui Kossuth care dorea să nu existe nici un dubiu în legătură cu semnificația saly-conductului.

Se pare că după alungirea lui Hatvani la Brașov, acesta nu se gîndea încă să execute pe Ioan Buteanu. Pe de o parte aștia în vedere actul eliberat de Kossuth și pe care tinărul prefect îl va fi invocat în favoarea sa, pe de altă parte grăbit să se întoarcă la Abrud pentru a-și reorganiza armata.

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară care va povesti momentul execuției precum și ultimele cuvinte ale viteazului tribun.

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

Există mai multe relatări despre felul în care s-a petrecut uciderea lui Buteanu. Cea mai interesantă și vrednică de luat în considerare este mărturisirea unui ofițer din armata maghiară...

